משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר נשים

ברטנורא על משנה גיטין

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה גיטין

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-גיטין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ו 6
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ד 7
משנה ה 8
משנה ו 8
משנה ז 9
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ג 10
משנה ד 10
משנה ה 10
משנה ו 11
משנה ז 11
משנה ח 11
פרק ד 12
משנה א 12
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 13
משנה ה 14
משנה ו 14
משנה ז 15
משנה ח 16
משנה ט 16
פרק ה 16
משנה א 16
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 18
משנה ו 19
משנה ז 19
משנה ח 19
משנה ט 20
פרק ו 20
משנה א 20
משנה ב 21
משנה ג 21
משנה ד 21
משנה ה 21
משנה ו 22
משנה ז 22
פרק ז 22
משנה א 22
משנה ב 23
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 24
משנה ז 24
משנה ח 25
פרק ח 25

משנה א 25
משנה ב 25
משנה ג 25
משנה ד 26
משנה ה 26
משנה ו 26
משנה ז 27
משנה ח 27
משנה ט 27
משנה י 28
פרק ט 28
משנה א 28
משנה ב 28
משנה ג 28
משנה ד 29
משנה ה 29
משנה ו 29
משנה ז 30
משנה ח 30
משנה ט 31
משנה י 31

פרק א

משנה א

הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם. כָּל חוּצָה לָאָרֶץ קְרֵי מְדִינַת הַיָּם:

צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם. אִית דְּאָמְרֵי טַעְמָא לְפִי שֶׁאֵין בְּנֵי מְדִינַת הַיָּם בְּנֵי תוֹרָה, וְאֵין יוֹדְעִין שֶׁצָּרִיךְ לִכְתּוֹב הַגֵּט לְשֵׁם הָאִשָּׁה, הִלְכָּךְ אוֹמֵר הַשָּׁלִיחַ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם, וּמְמֵילָא שְׁיִלְינַן לֵיהּ אִם נִכְתַּב לִשְׁמָהּ, וְהוּא אוֹמֵר אֵין. וְאִית דְּאָמְרֵי טַעְמָא לְפִי שֶׁאֵין שַׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת מִשָּׁם לְכָאן, שֶׁאִם יָבֹא הַבַּעַל וְיַעֲרֵעַר לוֹמַר לֹא כְתַבְתִּיו שֶׁיִּהְיוּ עֵדִים מְצוּיִין לְהַכִּיר חֲתִימַת הָעֵדִים. וְהָאֲמִינוּהוּ רַבָּנָן לַשָּׁלִיחַ כְּבִתְרֵי, וְשׁוּב לֹא יוֹעִיל עֵרְעוּר הַבַּעַל:

מִן הָרֶקֶם וּמִן הַחָגָר. בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד, מְתַרְגְּמִינַן בֵּין רֶקֶם וּבֵין חִגְרָא:

אֲפִלּוּ מִכְפַּר לוּדִים. שֶׁהִיא מְחוּצָה לָאָרֶץ:

לֻלּוֹד. שֶׁהִיא סְמוּכָה לָהּ וְהִיא מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

מֵהֶגְמוֹנְיָא לְהֶגְמוֹנְיָא. שְׁנֵי הֶגְמוֹנִים בְּעִיר אַחַת וּמַקְפִּידִים זֶה עַל זֶה:

משנה ב

מַרֶקֶם לַמִּזְרָח. מֵרֶקֶם עַד סוֹף הָעוֹלָם לְמִזְרָחוֹ קְרוּי חוּץ לָאָרֶץ, וְרֶקֶם עַצְמָהּ נִדּוֹנָה כְּמִזְרָח הָעוֹלָם וְלֹא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

משנה ג

וְאִם יֵשׁ עָלָיו עוֹרְרִים. שֶׁהַבַּעַל מְעַרְעֵר שֶׁהוּא מְזַיֵּף:

יִתְקַיֵּם בְּחוֹתְמָיו. אִם יָעִידוּ הָעֵדִים עַל חֲתִימַת יְדֵיהֶם, אוֹ עֵדִים אֲחֵרִים יַכִּירוּ חֲתִימָתָם, כָּשֵׁר. וּבִזְמַן הַזֶּה, הַמֵּבִיא גֵּט בֵּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֵּין בְּחוּץ לָאָרֶץ צָרִיךְ לִתְּנוֹ לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם. וְאִם חֲתִימַת הָעֵדִים נִכָּרֶת בְּמָקוֹם נִתִּינַת הַגֵּט וְנִתְקַיֵּם הַגֵּט בְּחוֹתְמָיו, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם:

וְאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר. כְּגוֹן שֶׁנָּתְנוֹ לָהּ כְּשֶׁהוּא פִּקֵּחַ וְלֹא הִסְפִּיק לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ:

משנה ד

שָׁוִין לַמּוֹלִיךְ וְלַמֵּבִיא. לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם:

משנה ה

חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים. שֶׁאִם יֵשׁ עָלָיו עֵד כּוּתִי אֶחָד, כָּשֵׁר. אֲבָל שְׁנֵיהֶם כּוּתִים, פּוֹסֵל תַּנָּא קַמָּא אֲפִלּוּ בְּגִטֵּי נָשִׁים. וְרַבָּן (שמעון בן) גַּמְלִיאֵל עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְהִכְשִׁיר אֲפִלּוּ כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם כּוּתִים.

וְהָאִידָנָא דְּגָזְרוּ עַל הַכּוּתִים שֶׁיִּהְיוּ כְּגוֹיִם לְכָל דִּבְרֵיהֶם, לֹא שְׁנָא שְׁאָר שְׁטָרוֹת וְלֹא שְׁנָא גִּטֵּי נָשִׁים, אֲפִלּוּ עֵד אֶחָד כּוּתִי, פָּסוּל:

בְּעַרְכָּאוֹת שֶׁל גּוֹיִם. שֶׁהֵעִידוּ הָעֵדִים עֵדוּתָם לִפְנֵי הַשׁוֹפֵט בִּמְקוֹם מוֹשַׁב מִשְׁפְּטֵיהֶם. וְהוּא שֶׁיְּדָעְנוּ בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵט וּבְאוֹתָם עֵדִים דְּלֹא מְקַבְּלֵי שׁוֹחֲדָא. וְדָוְקָא בְּשִׁטְרֵי הַלְוָאוֹת וְשִׁטְרֵי מִקַּח וּמִמְכָּר, שֶׁהָעֵדִים רָאוּ בִּנְתִינַת הַמָּמוֹן. אֲבָל שִׁטְרֵי הוֹדָאוֹת וְגִטֵּי נָשִׁים, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין בְּעַרְכָּאוֹת שֶׁלָּהֶם, הַכֹּל פָּסוּל:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כְּשֵׁרִים. לֹא הֻזְכְּרוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לְהִפָּסֵל:

אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּהֶדְיוֹט. עַל יְדֵי גּוֹיִם הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאֵינָם דַּיָּנִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ו

רָצָה לַחֲזוֹר בִּשְׁנֵיהֶן. קֹדֶם שֶׁיִּגִּיעַ לְיַד הָאִשָּׁה וְהָעֶבֶד:

יַחֲזוֹר. וְאֵין הַשָּׁלִיחַ יָכוֹל לְזַכּוֹת בָּהֶם לְצָרְכָן, דְּחוֹב הוּא לָהֶן, שֶׁמְּאַבְּדִין מְזוֹנוֹתֵיהֶן:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּגִטֵּי נָשִׁים. יָכוֹל לַחֲזוֹר:

אֲבָל לֹא בְּשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

שֶׁאִם יִרְצֶה שֶׁלֹּא לְזַוֵּן אֶת עַבְדּוֹ רַשַּׁאי. הִלְכָּךְ כִּי מְשַׁחְרֵר לֵיהּ לֹא מַפְסִיד לֵיהּ מְזוֹנֵי. אֲבָל שֶׁלֹּא לְזַוֵּן אֶת אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ רַשַּׁאי, הִלְכָּךְ כִּי מְגָרֵשׁ לָהּ מַפְסִיד לָהּ מְזוֹנֵי:

מִפְּנֵי שֶׁהוּא קִנְיָנוֹ. כְּלוֹמַר הָא דְּהוּא אָכִיל בַּתְּרוּמָה כְּשֶׁהוּא עֶבֶד כֹּהֵן אֵינוֹ אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא קִנְיָנוֹ שֶׁל כֹּהֵן, מִידֵּי דַּהֲוָה אַבְּהֶמְתּוֹ שֶׁל כֹּהֵן שֶׁאוֹכֶלֶת בְּכָרְשִׁינֵי תְּרוּמָה, וְלָאו מִשּׁוּם מְעַלְיוּתָא הִיא, הִלְכָּךְ כִּי מְשַׁחְרֵר לֵיהּ אַף עַל פִּי שֶׁמַּפְסִידוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה אֵין זוֹ חוֹבָה לְעֶבֶד:

לֹא יִתְּנוּ לְאַחַר מִיתָה. דְּגִטָּא לֹא הֲוֵי עַד דְּמָטֵי לְיָדָהּ וְכִי מָטֵי לְיָדָהּ הָא מֵת וְאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה. וּשְׁטַר שִׁחְרוּר נַמִּי כִּי מָטָא לְיָדֵיהּ הָא מֵת וּפָקַע רְשׁוּתֵיהּ מִנֵּיהּ:

יִתְּנוּ לְאַחַר מִיתָה. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר מָנָה זֶה, דְּדִבְרֵי שְׁכִיב מֵרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ:

פרק ב

משנה א

הַמֵּבִיא. נָחְתַּם חֻצְיוֹ. אֶחָד מִן הָעֵדִים חָתַם בְּפָנַי:

בְּפָנַי נִכְתַּב חֻצְיוֹ וְכוּ' פָּסוּל. וְדָוְקָא חֻצְיוֹ הָאַחֲרוֹן. אֲבָל בְּפָנַי נִכְתַּב חֻצְיוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא שָׁם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וְהַזְּמַן, כָּשֵׁר. וְחֻצְיוֹ הָרִאשׁוֹן נַמִּי לֹא צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה הַכְּתִיבָה עַצְמָהּ, אֶלָּא אִם שָׁמַע קוֹל הַקֻּלְמוֹס בִּלְבַד עוֹבֵר עַל הַנְּיָר בִּשְׁעַת כְּתִיבָה, תּוּ לֹא צָרִיךְ:

אֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתָּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נֶחְתָּם פָּסוּל. בְּזְמַן שֶׁהַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יַד אֶחָד מֵהֶם, דְּאַצְרְכוּהוּ רַבָּנָן לְשָׁלִיחַ הַמֵּבִיא גֵּט לְמֵימַר תַּרְוַיְהוּ. אֲבָל אִם הַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יְדֵי שְׁנֵיהֶם, כָּשֵׁר, שֶׁשְּׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ גֵּט אֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמְרוּ בְּפָנֵינוּ נִכְתַּב וּבְפָנֵינוּ נֶחְתַּם:

שְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ נִכְתָּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נֶחְתָּם פָּסוּל. בְּזְמַן שֶׁהַגֵּט יוֹצֵא מִתַּחַת יַד אֶחָד מֵהֶם. אֲבָל אִם יוֹצֵא מִתַּחַת יַד שְׁנֵיהֶם, כָּשֵׁר:

וְרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. וַאֲפִלּוּ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

בַּלַּיְלָה וְנֶחְתַּם בַּיּוֹם כָּשֵׁר. שֶׁהַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה וְאֵין זֶה מֻקְדָּם:

בַּיּוֹם וְנֶחְתַּם בַּלַּיְלָה פָּסוּל. שֶׁהָרֵי מֻקְדָּם הוּא. וְתִקְּנוּ חֲכָמִים זְמַן בְּגִטִּין, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִהְיֶה נָשׂוּי עִם בַּת אֲחוֹתוֹ וְתִזְנֶה עָלָיו, וְחָס עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תֵּחָנֵק וְנוֹתֵן לָהּ גֵּט בְּלֹא זְמַן, וּכְשֶׁמְּעִידִים עָלֶיהָ בְּבֵית דִּין מוֹצִיאָה גִּטָּהּ וְאוֹמֶרֶת גְּרוּשָׁה הָיִיתִי וּפְנוּיָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. דְּסָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דַּחֲכָמִים תִּקְּנוּ זְמַן בְּגִטִּין מִשּׁוּם פֵּירֵי, שֶׁאִם לֹא יִהְיֶה זְמַן בַּגֵּט יִהְיֶה הַבַּעַל מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ פֵּרוֹת נִכְסֵי מְלוֹג שֶׁל אִשְׁתּוֹ לְאַחַר גֵּרוּשִׁין, וּכְשֶׁתִּתְבָּעוֹ בַּדִּין יֹאמַר קֹדֶם גֵּרוּשִׁין מָכַרְתִּי. וּלְהָכִי מַכְשִׁיר רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּנְכִתַּב בַּיּוֹם וְנֶחְתַּם בַּלַּיְלָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻקְדָּם, דְּסָבַר מִשָּׁעָה שֶׁנָּתַן עֵינָיו לִגָּרֵשׁ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גֵּרֵשׁ שׁוּב אֵין לוֹ לַבַּעַל פֵּרוֹת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ג

בִּדְיוֹ. אלמיד"ר בַּעֲרָבִי:

סִקְרָא. צֶבַע אָדֹם:

קוֹמוֹס. שְׂרַף הָאִילָן:

קַנְקַנְתּוֹם. וידריאול"ו בְּלַעַ"ז:

עַל הֶעָלָה שֶׁל זַיִת. תְּלוּשָׁה:

וְנוֹתֵן לָהּ אֶת הַפָּרָה. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַצְּצוֹ אַחַר כְּתִיבָה, דִּכְתִיב (דברים כד) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת וְנָתַן בְּיָדָהּ, מִי שֶׁאֵינוֹ מְחֻסָּר אֶלָּא כְּתִיבָה וּנְתִינָה, יָצָא זֶה שֶׁמְּחֻסָּר כְּתִיבָה קְצִיצָה וּנְתִינָה:

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר כוּ'. דְּרַחֲמָנָא קְרֵיהּ לְגֵט סֵפֶר, מַה סֵּפֶר מְיֻחָד שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְאֵינוֹ אוֹכֵל, אַף כָּל שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים וְאֵינוֹ אוֹכֵל. וְרַבָּנָן אָמְרֵי, אִי כָּתַב בַּסֵּפֶר כִּדְקָאָמַרְתְּ, הַשְׁתָּא דִּכְתִיב סֵפֶר, לִסְפִירַת דְּבָרִים הוּא דַּאֲתָא. וְהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ד

אֵין כּוֹתְבִין בִּמְחֻבָּר. מִפְּנֵי שֶׁמְּחֻסָּר קְצִיצָה:

כְּתָבוֹ עַל הַמָּחֲבָר וְכוּ'. הָכִי קָאָמַר, כָּתַב בְּמָחֲבָר הַטֹּפֶס, שֶׁהוּא כָּל הַגֵּט כֻּלּוֹ חוּץ מִמְּקוֹם הָאִישׁ וּמְקוֹם הָאִשָּׁה וְהַזְּמַן:

וּתְלָשׁוֹ וַחֲתָמוֹ. כְּלוֹמַר שֶׁכָּתַב הַתּוֹרֵף שֶׁהוּא מְקוֹם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וְהַזְּמַן אַחַר שֶׁתְּלָשׁוֹ:

כָּשֵׁר. דְּכֵיוָן שֶׁנִּכְתַּב הַתּוֹרֵף בְּתָלוּשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁהַטֹּפֶס נִכְתַּב בְּמָחֲבָר, כָּשֵׁר:

עַל הַנְּיָר הַמָּחוּק. שֶׁיָּכוֹל לַחֲזֹר וּלְמוֹחֲקוֹ עַד הָעֵדִים וְלִכְתֹּב עָלָיו מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְלֹא מִנַּכְּרָא מִלְּתָא, שֶׁהֲרֵי עֵדִים נַמִּי עַל הַמָּחוּק הֵם חֲתוּמִים:

וְדִפְתְּרָא. אֵין הַמָּחוּק שָׁלוֹ נָכָר. דִּפְתְּרָא, דְּמָלִיחַ וְקָמִיחַ וְלֹא עָפִיץ:

וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. בְּגִטִּין בִּלְבַד. דִּסְבִירָא לְהוּ עַדִי מְסִירָה כָּרְתֵי, וְהָעֵדִים שֶׁהַגֵּט נִמְסָר בְּפָנֵיהֶם הֵם עִקַּר הַגֵּרוּשִׁין, לֹא עַדֵי חֲתִימָה. אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁטָרוֹת דְּסַמְכִינַן אַעֵדֵי חֲתִימָה, מוֹדִים חֲכָמִים שֶׁאֵין נִכְתָּבִים לֹא עַל נְיָר מָחוּק וְלֹא עַל דִּפְתְּרָא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ה

וַאֲפִלּוּ חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. וְהוּא שֶׁגָּדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו וְאוֹמֵר לוֹ כְּתֹב לְשֵׁם פְּלוֹנִי. אֲבָל נָכְרִי וְעֶבֶד, אֲפִלּוּ גָּדוֹל עוֹמֵד עַל גַּבָּיו, לְכַתְּחִלָּה לֹא יִכְתֹּב גֵּט, מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּנֵי דַּעַת וְאַדַּעְתָּא דְּנַפְשַׁיְיהוּ עָבְדֵי, שֶׁאֲפִלּוּ גָּדוֹל אוֹמֵר לוֹ כְּתֹב לְשֵׁם פְּלוֹנִי הוּא לֹא יִכְתֹּב אֶלָּא לְדַעַת עַצְמוֹ. וְאִם נָכְרִי וְעֶבֶד כָּתְבוּ טֹפֶס הַגֵּט, וְיִשְׂרָאֵל בָּן דַּעַת כָּתַב הַתּוֹרֵף שֶׁהוּא שֵׁם הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה וְהַזְּמַן, שֶׁכָּל אֵלּוּ צְרִיכִין לִשְׁמָן, הַגֵּט כָּשֵׁר. וְכֵן חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן דְּאָמְרִינַן בְּמַתְנִיתִין שֶׁכְּשֵׁרִים לִכְתֹּב אֶת הַגֵּט, הָנֵי מִלֵּי טֹפֶס, אֲבָל תּוֹרֵף אֵינוֹ כָּשֵׁר אֶלָּא שֶׁיִּכְתְּבֶנּוּ יִשְׂרָאֵל גָּדוֹל וּבֶן דַּעַת:

חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן. דְּלֵאו בְּנֵי דֵעָה נִינְהוּ:

וְסוּמָא. פָּסוּל לְהַבִיא גֵּט מֵחוּצָה לָאָרֶץ, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. אֲבָל לְהַבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, אוֹ אֲפִלּוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ אִם הַגֵּט מְקֻיָּם בְּחוֹתָמָיו, אוֹ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ שֶׁל אִשָּׁה לְקַבֵּל גִּטָּהּ, לְכָל אֵלּוּ הַסּוּמָא כָּשֵׁר:

וְנָכְרִי. דְּלֵיתֵיהּ בְּתוֹרַת גִּטִּין וְקִדּוּשִׁין, וּבְמִידֵי דִּלְנַפְשַׁיְיהוּ לֹא חָזֵי לֹא מָצֵי לְמֵעֲבַד שְׁלִיחוּתָא לְאַחֲרִינֵי:

משנה ו

קִבֵּל הַקָּטָן. הַגֵּט מִיַּד הַבַּעַל:

וְהִגְדִּיל. קֹדֶם שֶׁמְּסָרוֹ לָהּ:

פָּתוּחַ וְנִסְתַּמֵּא וְחָזַר וְנִתְפַּתֵּחַ. אֲפִלּוּ לֹא חָזַר וְנִתְפַּתֵּחַ, הוֹאִיל וְהָיָה פָּתוּחַ בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַגֵּט שֶׁפִּיר מָצֵי לְמֵהַוֵי שְׁלִיחַ, דְּהָא יָכוֹל לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. אֶלָּא אַיְדֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא וְחָזַר וְנִשְׁתַּתְּפָה, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּן דַּעַת בִּשְׁעַת נְתִינָה, תָּנָא נַמִּי רֵישָׁא וְחָזַר

וְנִתְפַּתֵּחַ. וְכָל פְּסוּלֵי עֵדוּת בַּעֲבֵרָה, פְּסוּלִין לְהָבִיא אֶת הַגֵּט, שֶׁאֵין נֶאֱמָנִים לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. וְאִם הַגֵּט מְקֻיָּם בְּחוֹתָמָיו, כְּשֵׁרִים לְהָבִיאוֹ:

משנה ז

חֲמוֹתָהּ וּבַת חֲמוֹתָהּ כו'. אֵינָן נֶאֱמָנוֹת לוֹמַר מֵת בַּעְלָהּ, מִשּׁוּם דְּסַנְיָן לָהּ וּמְכַוְּנִין לְקַלְקְלָהּ: **וּבִלְבַד שֶׁהִיא צְרִיכָה לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם**. וְדַוְקָא כְּשֶׁהִתְנָה הַבַּעַל עִמָּהּ בְּשָׁעָה שֶׁמָּסַר הַגֵּט לְיָדָהּ וְאָמַר לָהּ לֹא תִתְגָּרְשִׁי אֶלָּא בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי וְתֹאמְרִי בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם. וְהַבֵּית דִּין לוֹקְחִין אוֹתוֹ מִיָּדָהּ אַחַר שֶׁאָמְרָה בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם, וּמְמַנִּין שְׁלִיחַ שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתֵּן אוֹתוֹ לָהּ. אֲבָל אִשָּׁה שֶׁגִּטָּהּ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָהּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא, הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת, וַאֲפִלּוּ שֶׁאֵין הַגֵּט מְקֻיָּם בְּחוֹתָמָיו, וְאֵינָהּ צְרִיכָה שֶׁתֹּאמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם:

פרק ג

משנה א

כָּל גֵּט. קוֹל סוֹפְרִים מַקְרִין. הַגְּדוֹלִים מַקְרִין לְתַלְמִידֵיהֶם, כְּשֶׁיָּבֹא גֵּט לְפָנֶיךָ כָּתְבֵהוּ כָּךְ. וְהִזְכִּירוּ שֵׁם אֱינַשׁ בְּעָלְמָא:

יָתֵר מִכֵּן. וְלֹא זֶה בִּלְבַד שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין אֶלָּא לְהִתְלַמֵּד, אֶלָּא אַף זֶה שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין גְּמוּרִים וְנִמְלַךְ, פָּסוּל:

יָתֵר מִכֵּן הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים כו'. וְלֹא זֶה בִּלְבַד שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין שֶׁל אָדָם זֶה, פָּסוּל, אֶלָּא אַף זֶה שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין דְּהַאי גַּבְרָא, פָּסוּל, כֵּיוָן שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם גֵּרוּשִׁין שֶׁל זוֹ:

גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה. לְאוֹ דַוְקָא:

יָתֵר מִכֵּן אָמַר לַלַּבְלָר וְכו'. הָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא אָמְרִינַן הֲבָרַר הַדָּבָר לְמַפְרֵעַ דִּבְשָׁעַת כְּתִיבָה נַמִּי דַּעְתֵּיהּ אַהָא וְאֵיכָא גֵּרוּשִׁין דִּידֵיהּ וְדִידָהּ:

משנה ב

הַכּוֹתֵב טָפְסֵי גִּטִּין. סוֹפֵר שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּהְיוּ מְזֻמָּנִין אֶצְלוֹ, שֶׁפְּעָמִים אָדָם בָּא לְשָׂכְרוֹ וְהוּא טָרוּד בִּשְׁטָרוֹת אֲחֵרִים:

צָרִיךְ שֶׁיְּנִיחַ מָקוֹם הָאִישׁ וּמָקוֹם הָאִשָּׁה וּמָקוֹם הַזְּמַן. וּבַגְּמָרָא מוֹסִיף אַף מָקוֹם הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם:

מִפְּנֵי הַתַּקָּנָה. הִתִּירוּ לִכְתֹּב טָפְסֵי גִּטִּין וּשְׁטָרוֹת שֶׁלֹּא לִשְׁמָן מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַסּוֹפֵר שֶׁיִּהְיוּ מְזֻמָּנִים לוֹ, וּבִלְבַד שֶׁיְּשַׁיֵּר תּוֹרֶף לְכָתְבוֹ לִשְׁמָהּ. וְנִזְרְינַן תּוֹרֶף שְׁאָר שְׁטָרוֹת אַטּוּ תּוֹרֶף דְּגִטִּין:

רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל בְּכֻלָּן. דְּגָזַר טֹפֶס אַטּוּ תּוֹרֶף, וּשְׁאָר שְׁטָרוֹת אַטּוּ גִּטִּין:

רַבִּי אֶלְעָזָר מַכְשִׁיר בְּכֻלָּן. דְּלֹא גָּזַר שְׁאָר שְׁטָרוֹת אַטּוּ גִּטִּין:

חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר וְכָתַב לָהּ לִשְׁמָהּ. וְנִזְרְינַן טֹפֶס אַטּוּ תּוֹרֶף. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר:

משנה ג

לְאַלְתַּר. מִיָּד. כְּשֵׁר:

וְאִם לָאו פָּסוּל. וְדַוְקָא שֶׁאָבַד בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת, דְּאֵיכָּא לְמֵימַר מֵעוֹבְרִים וְשָׁבִים נָפַל. אֲבָל אִם אָבַד בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת, אֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה כָּשֵׁר. וַאֲפִלּוּ אָבַד בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת, אִם יֵשׁ לְעֵדִים בּוֹ סִימָן מֻבְהָק, כְּגוֹן שֶׁיֹּאמְרוּ נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, אוֹ שֶׁיֹּאמְרוּ מֵעוֹלָם לֹא חָתַמְנוּ בְּגֵט בְּאֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת אֶלָּא בָּזֶה בִּלְבַד, כָּשֵׁר, וַאֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה:

בַּחֲפִיסָה אוֹ בִּדְלֶסְקְמָא. אַמְתָּחוֹת שֶׁרְגִילִין לָתֵת בָּהֶם שְׁטָרוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶן סִימָן שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ:

אִם מַכִּירוֹ כָּשֵׁר. מִלְּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשֵׁהּ הִיא. וְהָכִי קָאָמַר, מְצָאוֹ בַּחֲפִיסָה אוֹ בִּדְלֶסְקְמָא אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ לַגֵּט, אוֹ שֶׁמַּכִּירוֹ לַגֵּט אַף עַל פִּי שֶׁמְּצָאוֹ בְּכָל מָקוֹם, כָּשֵׁר:

נוֹתְנוֹ לָהּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא קַיָּם. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא מֵת וּבָטֵל שְׁלִיחוּתוֹ, דְּאָמְרִינַן הַעֲמֵד דָּבָר עַל חֶזְקָתוֹ. אֲבָל אִם נוֹדַע שֶׁמֵּת קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ, הַגֵּט בָּטֵל, דְּאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה:

מַקְרִיבִין אוֹתָהּ. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא מֵתוּ בְּעָלֶיהָ, וְחַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ לְמִיתָה עוֹמֶדֶת:

משנה ד

כְּרָקוֹם. תַּרְגּוּם מָצוֹר כַּרְכּוֹמִין:

הַמִּטָּרָפָת. וְעַדַיִן לֹא טָבְעָה:

לִדְיוֹן. בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת:

בֵּת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן. חֲמֹרֵי מֵתִים:

בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל. חֲמֹרֵי חַיִּים:

משנה ה

הַמֵּבִיא גֵּט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתָּם:

מְשַׁלְּחוֹ בְיַד אַחֵר. וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מֵאֶלָּיו וְלֹא בְּבֵית דִּין. וְדַוְקָא חָלָה:

וְאִם אָמַר לוֹ. בַּעַל לַשָּׁלִיחַ:

טֹל לִי הֵימֶנָּה חֵפֶץ פְּלוֹנִי. כְּשֶׁתִּתֵּן לָהּ אֶת הַגֵּט. לֹא יְשַׁלְּחֶנּוּ בְּיַד אַחֵר:

משנה ו

עוֹשֶׂה בֵּית דִּין. שְׁלִיחַ, וּמְשַׁלְּחוֹ:

שְׁלִיחַ בֵּית דִּין אֲנִי. וּמְסְתָּמָא בֵּית דִּין עָשׂוּ הַדָּבָר בְּהֶכְשֵׁרוֹ. וְשָׁלִיחַ שֵׁנִי מְמַנֶּה שְׁלִיחַ שְׁלִישִׁי עַד מֵאָה, וְכֻלָּן בְּבֵית דִּין, מִדְּתָנַן בְּמַתְנִיתִין אֵין הַשְּׁלִיחַ הָאַחֲרוֹן כוּ' אֶלָּא אוֹמֵר שְׁלִיחַ בֵּית דִּין אֲנִי:

משנה ז

לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מֵחֶלְקָן. כְּשֶׁיְּפָרִישׁ הַתְּרוּמָה יִמְכְּרֶנָּה וְיִעַכֵּב הַדָּמִים לְעַצְמוֹ בְּשָׁבִיל חוֹבוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל הַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עָנִי יְעַכֵּב וְיֹאכַל בְּשָׁבִיל הַחוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל הַלֵּוִי וְעַל הֶעָנִי, אֶלָּא שֶׁמַּפְרִישׁ מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן. וְאִם הוּא רָגִיל לִתֵּן תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשְׂרוֹתָיו לָזֶה הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי שֶׁהִלְוָה לָהֶן, אֵין צָרִיךְ לְזַכּוֹת לָהֶם מַעֲשְׂרוֹתָיו וּתְרוּמוֹתָיו עַל יַד אַחֵר, אֶלָּא לוֹקְחָן לְעַצְמוֹ מִיָּד אַחַר שֶׁיְּפָרִישֵׁם. אֲבָל אִם רָגִיל לִתֵּן תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשְׂרוֹתָיו לַאֲחֵרִים, אֵינוֹ יָכוֹל לְעַכְּבָן בְּחוֹבוֹ עַד שֶׁיְּזַכֶּה לָהֶם עַל יְדֵי אַחֵר תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִטְּלֵם בְּחוֹבוֹ:

צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁים. שֶׁיִּרְשׁוּ מֵהֶם קַרְקַע מְשֻׁעְבֶּדֶת לְבַעַל חוֹב, צָרִיךְ לִטֹּל מֵהֶם רְשׁוּת אִם רוֹצִים לְפָרֵעַ חוֹב זֶה מִתְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת הַלָּלוּ, דְּשֶׁמָּא רוֹצִים הֵם לְקַח מַתְּנוֹתֵיהֶן וְלְפָרֵעַ חוֹב מוֹרִישָׁם מִמָּקוֹם אַחֵר:

משנה ח

הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן כוּ'. סוֹמֵךְ עַל אֵלּוּ וְאוֹכֵל טְבָלִים אֲחֵרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְאוֹמֵר, הֲרֵי תְּרוּמָתָן בְּאוֹתָן פֵּרוֹת שֶׁהִקְצֵיתִי לְכָךְ:

וְאִם אָבְדוּ. הָלַךְ לְבָדְקָן וּמְצָאָן שֶׁאָבְדוּ:

הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ. לְאוֹתָן טְבָלִים שֶׁתִּקֵּן בְּהַבְטָחָתָן שֶׁל אֵלּוּ. וְאִם לֹא אָכְלָן צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מֵהֶם, שֶׁמָּא כְּשֶׁאָמַר הֲרֵי תְּרוּמָתָן בַּפֵּרוֹת שֶׁהִקְצֵיתִי כְּבָר הָיוּ אֲבוּדִין:

מֵעֵת לְעֵת. שֶׁל בְּדִיקָה. כְּשֶׁבְּדָקָן וּמְצָאָן אֲבוּדִין חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵאֶתְמוֹל בָּעֵת הַזֹּאת אָבְדוּ, וְאִם עָשָׂאן מַעֲשֵׂר תּוֹךְ מֵעֵת לְעֵת עַל פֵּרוֹת אֲחֵרִים צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם מִסָּפֵק. וּטְפֵי מֵהָכִי לֹא אַחְמוּר רַבָּנָן לְמֵיחַשׁ, אֶלָּא סוֹמְכִין אַחֲזָקָה:

בּוֹדְקִין אֶת הַיַּיִן. שֶׁהִנִּיחוּ לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלָיו, צָרִיךְ לְבָדְקוֹ שֶׁמָּא הֶחְמִיץ, וְאֵין תּוֹרְמִין מִן הַחֹמֶץ עַל הַיַּיִן:

בְּקָדִים שֶׁל מוֹצָאֵי הֶחָג. כְּשֶׁמְּנַשֶּׁבֶת רוּחַ קָדִים בְּמוֹצָאֵי הֶחָג:

וּבִשְׁעַת כְּנִיסַת מַיִם. כְּשֶׁהֵן כְּפוּל הַלָּבָן נִקְרָאִים בֹּסֶר. וּכְשֶׁהַלַּחְלוּחִית נִכְנֶסֶת וּגְדֵלָה בְּתוֹכוֹ שֶׁיָּכוֹל לַעֲצֹר מֵהֶן כָּל שֶׁהוּא, הַיְנוּ כְּנִיסַת מַיִם. פֵּרוּשׁ אַחֵר, הָיוּ כּוֹתְשִׁים הָעֲנָבִים כְּשֶׁהֵן בֹּסֶר וְנוֹתְנִים לְתוֹכוֹ מַיִם וְעוֹשִׂים חֹמֶץ לְטַבֵּל. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ד

משנה א

הַשּׁוֹלֵחַ וְהִגִּיעַ בַּשְּׁלִיחַ. שֶׁלֹּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְרִדּוּף אַחֲרָיו לְהַשִּׁיגוֹ, אֶלָּא שֶׁנִּשְׁתַּהָה הַשָּׁלִיחַ בַּדֶּרֶךְ וְהָיָה לוֹ לָזֶה דֶּרֶךְ לְשָׁם וְרָאָהוּ וּבִטֵּל הַגֵּט, אֲפִלּוּ הָכִי בָּטֵל, וְלֹא אָמְרִינַן לִצְעוּרֵהּ בְּעַלְמָא מִכַּוֵּן, שֶׁאִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְבַטְּלוֹ הָיָה רוֹדֵף אַחֲרָיו:

אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטְּלוֹ. הָא קָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל פִּי דְּחָזִינַן לֵיהּ דְּמַהֲדַר עֲלֵיהּ מַעְקְרָא לְבָטוּלֵיהּ, לֹא אָמְרִינַן אַגַּלְאֵי מִלְּתָא לְמַפְרֵעַ דְּבָטוּלֵי בָּטְלֵיהּ. וְהֵיכָא דְּיָהִיב אֵינַשׁ גֵּטָא לְדִבְיתְהוּ לְזְמַן אוֹ עַל תְּנַאי, אִי אָמַר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁיו וְלִזְמַן פְּלוֹנִי אוֹ אִם יִתְקַיְּמוּ תְּנַאי פְּלוֹנִי, מִכִּי מָטֵי גֵּטָא לְיָדָהּ לֹא מָצֵי תּוּ לְבַטְּלֵיהּ, וְתִהְיֶה מְגֹרֶשֶׁת לְאוֹתוֹ זְמַן אוֹ כְּשֶׁיִּתְקַיְּמוּ הַתְּנַאי. וְאִי לֹא אָמַר לָהּ מֵעַכְשָׁיו, אֲפִלּוּ לְבָתַר דְּמָטָא גֵּטָא לְיָדָהּ מָצֵי מְבַטֵּל לֵיהּ:

משנה ב

בָּרְאשׁוֹנָה. לֹא הָיָה מְבַטְּלוֹ בִּפְנֵי הָאִשָּׁה וְלֹא בִּפְנֵי הַשְּׁלִיחַ, אֶלָּא בַּמָּקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד הָיָה מְבַטְּלוֹ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה:

מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁהַשְּׁלִיחַ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ בַּדָּבָר מוֹלִיכוֹ לָהּ וְהִיא נִשֵּׂאת בּוֹ. וּמִכֹּחַ תַּקָּנַת רַבָּן גַּמְלִיאֵל מַלְקִין עַל מִי שֶׁמְּבַטֵּל הַגֵּט אוֹ מוֹסֵר מוֹדָעָא עַל הַגֵּט:

בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה מְשַׁנֶּה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ. כְּשֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת, אֶחָד כָּאן וְאֶחָד בִּמְדִינַת הַיָּם, הָיָה מְגָרְשָׁהּ בַּשֵּׁם הַנּוֹהֵג בִּמְקוֹם כְּתִיבַת הַגֵּט, וְלֹא הָיָה מַקְפִּיד לִכְתֹּב אֶת שְׁנֵיהֶם:

מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁלֹּא יוֹצִיאוּ לַעַז עַל בָּנֶיהָ מִן הַשֵּׁנִי, לוֹמַר לֹא גֵּרְשָׁהּ בַּעְלָהּ שֶׁאֵין זֶה שְׁמוֹ. וְאָדָם שֶׁהֶחְזִיק בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, חַד בִּמְקוֹם הַכְּתִיבָה וְחַד בִּמְקוֹם הַנְּתִינָה, אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיִּכְתֹּב שֵׁם שֶׁל מְקוֹם הַנְּתִינָה וְשֵׁם שֶׁל מְקוֹם הַכְּתִיבָה עִמּוֹ. אֲבָל אִם הֶחְזִיק בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד וְכָתַב אֶחָד מִן הַשֵּׁמוֹת, בְּדִיעֲבַד הַגֵּט כָּשֵׁר. מִיהוּ לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִכְתֹּב שְׁנֵיהֶם. וְהֵיכָא דְּשִׁנָּה שְׁמוֹ אוֹ שְׁמָהּ בַּגֵּט, אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב אַחַר כָּךְ וְכָל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לִי, הַגֵּט בָּטֵל:

משנה ג

אֵין אַלְמָנָה נִפְרַעַת. כְּתָבָתָהּ:

מִנְכְסֵי יְתוֹמִים, אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה כְּלוּם:
נִמְנְעוּ מִלְּהַשְׁבִּיעָהּ. שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁהִיא טוֹרַחַת לִפְנֵי הַיְתוֹמִים מוֹרָה הֶתֵּרָא לְעַצְמָהּ לִשָּׁבַע שֶׁלֹּא לָקְחָה כְּלוּם. וְאַף עַל פִּי שֶׁלָּקְחָה דָּבָר מֻעָט סְבוּרָה שֶׁבִּשְׁכַר טִרְחָה נוֹטֶלֶת וְאֵינוֹ מִפְּרִעוֹן כְּתֻבָּתָהּ. וּלְפִיכָךְ נִמְנְעוּ מִלְּהַשְׁבִּיעָהּ וְהָיְתָה מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ:
הִתְקִין רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁתְּהֵא נוֹדֶרֶת לַיְתוֹמִים כָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ. כְּגוֹן קוֹנָם מִינֵי מְזוֹנוֹת עָלַי אִם נֶהֱנֵיתִי מִכְּתֻבָּתִי:
וְגוֹבָה כְּתֻבָּתָהּ. וְאִם נִשֵּׂאת לְאַחֵר קֹדֶם שֶׁהִדִּירוּהָ הַיְתוֹמִים עַל כְּתֻבָּתָהּ, וְאִם יַדִּירוּהָ אַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת, שֶׁמָּא יָפֵר לָהּ בַּעְלָהּ, כֵּיצַד יַעֲשׂוּ, מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ חוּץ לְבֵית דִּין שְׁבוּעָה דְּרַבָּנָן שֶׁאֵין עֲנֻשָּׁה מְרֻבֶּה, וְנוֹטֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ אַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת. וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לִגְבוֹת כְּתֻבָּתָהּ קֹדֶם שֶׁתִּנָּשֵׂא לְאַחֵר, הָרְשׁוּת בְּיַד הַיְתוֹמִים, רָצוּ מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ חוּץ לְבֵית דִּין, אוֹ מַדִּירִים אוֹתָהּ בְּבֵית דִּין:
הָעֵדִים חוֹתְמִים עַל הַגֵּט מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. אַתַּרְוַיְהוּ קָאֵי, גַּבֵּי אַלְמָנָה שֶׁתְּהֵא נוֹדֶרֶת לַיּוֹרְשִׁים כָּל מַה שֶּׁיִּרְצוּ, מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיוּ הַנָּשִׁים נִשָּׂאוֹת לְבַעֲלֵיהֶן וְלֹא תִּדְאַגְנָה לְהַפְסִיד כְּתֻבָּתָן. וְגַבֵּי עֵדִים חוֹתְמִים עַל הַגֵּט מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם, דְּהוֹאִיל וְעֵדֵי מְסִירָה כְּרָתֵי, שֶׁהָעֵדִים שֶׁנִּמְסַר הַגֵּט בְּפָנֵיהֶם לָאִשָּׁה הֵם עִקַּר הַגֵּרוּשִׁין, לֹא הָיָה צָרִיךְ שֶׁיַּחְתְּמוּ עֵדִים בַּגֵּט, אֶלָּא מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם, דְּחַיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָמוּת אֶחָד מִן הָעֵדִים שֶׁנִּמְסַר הַגֵּט בְּפָנֵיהֶם, וְנִמְצָא הַגֵּט שֶׁבְּיָדָהּ בְּלֹא עֵדִים כְּחַסְפָּא בְּעַלְמָא:
הִלֵּל הִתְקִין פְּרוֹזְבּוּל. שֶׁרָאָה אֶת הָעָם שֶׁנִּמְנְעוּ מִלְּהַלְוֹוֹת זֶה אֶת זֶה וְעָבְרוּ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים טו) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָּבָר עִם לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל, עָמַד וְהִתְקִין פְּרוֹזְבּוּל. וְזֶה גּוּפוֹ שֶׁל פְּרוֹזְבּוּל, מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי דַּיָּנִים, שֶׁכָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי אֵצֶל פְּלוֹנִי, שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה:

משנה ד

עֶבֶד שֶׁנִּשְׁבָּה וּפְדָאוּהוּ. יִשְׂרָאֵלִים אֲחֵרִים לְאַחַר שֶׁנִּתְיָאֵשׁ רַבּוֹ מִמֶּנּוּ:
אִם לְשׁוּם עֶבֶד יִשְׁתַּעְבֵּד. לְרַבּוֹ שֶׁנִּי:
לְשׁוּם בֶּן חוֹרִין לֹא יִשְׁתַּעְבֵּד. לֹא לְרַבּוֹ רִאשׁוֹן, וְלֹא לְרַבּוֹ שֵׁנִי. לְרַבּוֹ שֵׁנִי לֹא, דְּהָא לְשׁוּם בֶּן חוֹרִין פְּרֵקֵיהּ. לְרַבּוֹ רִאשׁוֹן לֹא, דִּלְמָא מִמַּנְעֵי. וְלֹא פָּרְקֵי:
רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יִשְׁתַּעְבֵּד. לְרַבּוֹ רִאשׁוֹן. שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוֹלֵךְ וּמַפִּיל עַצְמוֹ לְגִיסוֹת וּמַפְקִיעַ עַצְמוֹ מִיַּד רַבּוֹ:
אַפּוֹתֵיקִי. פֹּה תְּהֵא קָאֵי. מִזֶּה תִּגְבֶּה חוֹבְךָ וְלֹא מִמָּקוֹם אַחֵר:
וְשִׁחְרְרוֹ. רַבּוֹ רִאשׁוֹן:

שׁוּרַת הַדִּין אֵין הָעֶבֶד חַיָּב כְּלוּם. לְרַבּוֹ שֵׁנִי. שֶׁהַשִּׁחְרוּר שֶׁשִּׁחְרְרוֹ רַבּוֹ רִאשׁוֹן מַפְקִיעוֹ מִידֵי שִׁעְבּוּד:

אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁמָּא יִמְצְאֻנוּ רַבּוֹ שֵׁנִי בַּשּׁוּק וְיֹאמַר לוֹ עַבְדִּי אַתָּה וְיוֹצִיא לַעַז עַל בָּנָיו:

כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ. שֵׁנִי, וְעוֹשֶׂהוּ בֶּן חוֹרִין. וְכוֹתֵב לוֹ הָעֶבֶד שְׁטַר חוֹב עַל דָּמָיו, כְּלוֹמַר כְּפִי מַה שֶּׁהוּא שָׁוֶה לִמְכֹּר בַּשּׁוּק, לֹא כְּפִי הַחוֹב אִם הָיָה הַחוֹב יָתֵר עַל דָּמָיו:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵין הָעֶבֶד כּוֹתֵב. שְׁטַר חוֹב, שֶׁהוּא אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם. אֶלָּא רַבּוֹ רִאשׁוֹן שֶׁהִזִּיק שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל זֶה, הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ דָּמָיו, שֶׁהַמַּזִּיק שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ חַיָּב. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ה

מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין. כְּגוֹן עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִים וְשִׁחְרְרוֹ אֶחָד מֵהֶם. אִי נַמִּי שֶׁקִּבֵּל רַבּוֹ מֵמֶּנּוּ חֲצִי דָּמָיו וְשִׁחְרֵר חֶצְיוֹ בְּאוֹתָם הַדָּמִים:

תִּקַּנְתֶּם אֶת רַבּוֹ. שֶׁאֵינוֹ חָסֵר כְּלוּם:

לְשָׁא שִׁפְחָה אֵינוֹ יָכוֹל. מִפְּנֵי צַד חֵרוּת שֶׁבּוֹ:

בַּת חוֹרִין אֵינוֹ יָכוֹל. מִפְּנֵי צַד עַבְדוּת שֶׁבּוֹ:

כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂהוּ בֶּן חוֹרִין. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה עֶבֶד שֶׁל מֵאָה שֶׁתָּפִין וְאֶחָד מֵהֶם שִׁחְרְרוֹ, שֶׁכּוֹפִין אֶת כֻּלָּם לְשַׁחְרְרוֹ:

משנה ו

יָצָא בֶן חוֹרִין. אִם בָּרַח מִן הַנָּכְרִי, אוֹ שֶׁקְּנָסוּ אוֹתוֹ בֵּית דִּין לְפִדְיוֹתוֹ מִן הַנָּכְרִים, כִּדְאָמְרִינַן כּוֹפִין אוֹתוֹ לִפְדּוֹתוֹ. וְאַחַר שֶׁפְּדָאוֹ לֹא יִשְׁתַּעְבֵּד בּוֹ. וּקְנָס חֲכָמִים הוּא, לְפִי שֶׁהִפְקִיעוֹ מִן הַמִּצְוֹת. וְכֵן לְחוּצָה לָאָרֶץ יָצָא לְחֵרוּת, לְפִי שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁלֹּא יִמְסְרוּ הַנָּכְרִים עַצְמָן לְהַרְבּוֹת לְהָבִיא שִׁבּוּיִין כְּשֶׁרוֹאִין שֶׁמּוֹכְרִין אוֹתָם בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי דְּמֵיהֶם:

וְאֵין מַבְרִיחִין אֶת הַשִּׁבּוּיִין מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁמָּא יִקָּצְפוּ עַל הַשִּׁבּוּיִין הָעֲתִידִים לָבֹא לְיָדָם וְיִתְּנוּם בְּשַׁלְשֶׁלְאוֹת וְיָשִׂימוּ בַּסַּד רַגְלָם:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשִּׁבּוּיִין. דִּלְמָא חָיֵישׁ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל עַל הָעֲתִידִים לָבֹא בַּשִּׁבְיָה, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם שְׁבוּיִים עַתָּה עִמּוֹ. שֶׁאִם אֵין שָׁבוּי אֶלָּא הוּא יְחִידִי, מַבְרִיחִין אוֹתוֹ, וְאֵין לָחוּשׁ כָּאן מִפְּנֵי תַּקָּנַת שְׁבוּיִים אֲחֵרִים כְּשֶׁאֵין שְׁבוּיִים אֲחֵרִים עִמּוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ז

מִשּׁוּם שֵׁם רָע. שֶׁיָּצָא עָלֶיהָ לַעַז זְנוּת:

מִשּׁוּם נֶדֶר. שֶׁנִּדְרָה וְהוּא אוֹמֵר אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נִדְרָנִית:

לֹא יַחֲזִיר. וַאֲפִלּוּ נִמְצְאוּ הַדְּבָרִים שֶׁקֶר, אוֹ הַנֶּדֶר הִתִּירוּ חָכָם. שֶׁמָּא תֵּלֵךְ וְתִנָּשֵׂא לְאַחֵר וְיִמָּצֵא הַלַּעַז שֶׁל זְנוּת שֶׁקֶר, וְהַנֶּדֶר יַתִּירֵנוּ חָכָם וְהִיא לֹא תִהְיֶה פְּרוּצָה בִּנְדָרִים, וְיֹאמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן אֲפִלּוּ הָיוּ נוֹתְנִים לִי מֵאָה מָנֶה לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ, וְנִמְצָא גֵּט בָּטֵל וּבָנֶיהָ מַמְזֵרִים. לְפִיכָךְ אוֹמְרִים לוֹ הֲוֵי יוֹדֵעַ שֶׁהַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רַע וּמִשּׁוּם נֶדֶר לֹא יַחֲזִיר עוֹלָמִית, וּמִתּוֹךְ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ הוּא גּוֹמֵר וּמְגָרֵשׁ גֵּרוּשִׁין גְּמוּרִים וְלֹא מָצִי תוּ לְקַלְקְלָהּ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל נֶדֶר שֶׁיָּדְעוּ בּוֹ רַבִּים לֹא יַחֲזִיר. רַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְּטַעְמָא דְּאָמוּר רַבָּנָן הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רַע וּמִשּׁוּם נֶדֶר לֹא יַחֲזִיר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בָּעֲרָיוֹת וּבִנְדָרִים. וּמִשּׁוּם הָכִי קָאָמַר דְּנֶדֶר שֶׁיָּדְעוּ בּוֹ רַבִּים, עֲשָׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ יוֹתֵר, אֵיכָא פְּרִיצוּתָא טְפֵי, וּקְנָסוּהָ וְלֹא יַחֲזִיר. וְשֶׁלֹּא יָדְעוּ בּוֹ רַבִּים לֵיכָּא פְּרִיצוּתָא כְּלָל הַאי וְלֹא קְנָסוּהָ:

לֹא יַחֲזִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר טַעְמָא מִשּׁוּם קִלְקוּלָא. הִלְכָךְ נֶדֶר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר אֲבָל חָכָם יָכוֹל לְהַתִּיר, יָכוֹל הוּא לְקַלְקֵל אֶת הַגֵּט לְאַחַר שֶׁתִּנָּשֵׂא לְאַחֵר וְיֹאמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁחָכָם יָכוֹל לְהַתִּיר לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ:

וְשֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ חֲקִירַת חָכָם. אֶלָּא הוּא יָכוֹל לְהָפֵר, לֹא הֻצְרְכוּ חֲכָמִים לֶאֱסֹר עָלָיו מִלְּהַחֲזִירָהּ, לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַלְקְלָהּ וְלוֹמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ כוּ', שֶׁהֲרֵי נֶדֶר פָּתוּחַ הוּא וְהָיָה לוֹ לְהָפֵר וְלֹא הֵפֵר:

לֹא אָסְרוּ זֶה. שֶׁצָּרִיךְ חֲקִירַת חָכָם, לְהַחֲזִיר:

אֶלָּא מִפְּנֵי זֶה. שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ. דִּבְצָרִיךְ לֹא הָיָה לָנוּ לָחוּשׁ לְקִלְקוּלָא, לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁחָכָם יָכוֹל לְהַתִּירוֹ לֹא הָיִיתִי מְגָרֵשׁ, דַּאֲנַן סַהֲדֵי שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הָיָה מְגָרֵשׁ, שֶׁאֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁתִּתְבַּזֶּה אִשְׁתּוֹ בְּבֵית דִּין בִּפְנֵי חָכָם לֵילֵךְ לְבֵית דִּינוֹ וְלִשְׁאֹל עַל נִדְרָהּ. אֶלָּא מִפְּנֵי נֶדֶר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ חָכָם וּבַעַל יָכוֹל לְהָפֵר, אָסְרוּ אֶת כֻּלָּן, שֶׁלֹּא יֹאמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהָיִיתִי יָכוֹל לְהָפֵר לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ:

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה כוּ'. בְּגֶמָרָא מְפָרֵשׁ דַּחֲסוּרֵי מִחְסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁנִּדְרָה הִיא, אֲבָל נָדַר הוּא שֶׁיִּגְרְשֶׁנָּהּ וְגֵרְשָׁהּ, יַחֲזִיר וְלֹא חָיְשִׁינַן לְקִלְקוּלָא:

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מַעֲשֶׂה נָמִי בְּצִיְּדָן בְּאָחָד שֶׁאָמַר לְאִשְׁתּוֹ קוֹנָם אִם אֵינִי מְגָרְשֵׁךְ. כְּלוֹמַר יֵאָסְרוּ כָּל פֵּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עָלַי אִם אֵינִי מְגָרְשֵׁךְ, וְגֵרְשָׁהּ, וְהִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה:

מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר לֹא יַחֲזִירֶנָּה אֶלָּא מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם דְּחָיְשִׁינַן לְקִלְקוּלָא, וְהָא לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא מִשּׁוּם נֶדֶר דִּידָהּ, אֲבָל כְּשֶׁנָּדַר הוּא שֶׁאֵין כָּאן מִשּׁוּם תִּקּוּן הָעוֹלָם, הִתִּירוּ לְהַחֲזִיר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא יַחֲזִיר. שֶׁמָּא תִּנָּשֵׂא וְתֵלֵד וְיֹאמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן, אֲפִלּוּ הָיוּ נוֹתְנִים לִי מֵאָה מָנֶה לֹא הָיִיתִי מְגָרֶשְׁךָ:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יַחֲזִיר. שֶׁלֹּא חָיְשִׁינַן לְקִלְקוּלָא. וּבַגְּמָרָא מְפָרֵשׁ מַאן חֲכָמִים, רַבִּי מֵאִיר, דְּאָמַר בָּעִינַן תְּנַאי כָּפוּל. וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן דְּלֹא כַּפְּלֵיהּ לִתְנָאֵיהּ, שֶׁלֹּא אָמַר לָהּ הֲוֵי יוֹדַעַת שֶׁמְּשׁוּם אַיְלוֹנִית אֲנִי מוֹצִיאֵךְ, וְאִם אֵין אַתְּ אַיְלוֹנִית לֹא יְהֵא גֵּט, דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי גֵּט אֲפִלּוּ אֵינָהּ אַיְלוֹנִית:

וְהִיא תּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ. שֶׁהָאַיְלוֹנִית אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. וְעַכְשָׁיו שֶׁנִּמְצָא שֶׁאֵינָהּ אַיְלוֹנִית, תּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ:

שְׁתִיקוּתִיךְ יָפָה לִיךְ מִדִּבּוּרִיךְ. שֶׁיֹּאמַר אִלּוּ יָדַעְתִּי שֶׁסּוֹפִי לִתֵּן לָךְ כְּתֻבָּה לֹא גֵּרַשְׁתִּיךְ, נִמְצָא גֵּט בָּטֵל וּבָנֶיהָ מַמְזֵרִים:

משנה ט

אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ. וְהוּא שֶׁרָגִיל בְּכָךְ. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר וְשָׁנָה וְשִׁלֵּשׁ:

לוֹקֵחַ וּמֵבִיא בְּכוּרִים. בְּכָל שָׁנָה צָרִיךְ לִקַּח מֵהַנָּכְרִי בִּכּוּרֵי פֵּרוֹתֶיהָ בְּדָמִים, וּמְבִיאָן לִירוּשָׁלַיִם:

מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁלֹּא יְהֵא רָגִיל לִמְכֹּר קַרְקַע בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְנָכְרִים. וְאִם מָכַר יִטְרַח לַחְזֹר וְלִפְדּוֹת:

פרק ה

משנה א

הַנִּזְקִין שָׁמִין לָהֶם בְּעִדִּית. אַף עַל גַּב דְּמִדְּאוֹרַיְתָא הִיא, דִּכְתִיב (שמות כב) מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם, הַאי תַּנָּא סָבַר דְּמֵיטַב שָׂדֵהוּ דְּנִזְקֵק קְאָמַר קְרָא, וּמִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמַּזִּיק מֵעִדִּית שֶׁבִּנְכָסָיו, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם טוֹבִים מֵעִדִּית שֶׁל נִזָּק, כְּדֵי שֶׁיְּהוּ נִזְהָרִים מִלְּהַזִּיק:

וּבַעַל חוֹב בְּבֵינוֹנִית. דְּמִדְּאוֹרַיְתָא לֹא גָבֵי אֶלָּא מִזּבּוּרִית, דִּכְתִיב (דברים כד) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נוֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הָעֲבוֹט הַחוּצָה, וְאֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל אָדָם לְהוֹצִיא אֶלָּא הַפָּחוּת שֶׁבִּנְכָסָיו, וּמִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם אָמְרוּ בַּעַל חוֹב בְּבֵינוֹנִית, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּנָּעֵל דֶּלֶת בִּפְנֵי לְוֶין:

וּכְתֻבַּת אִשָּׁה בְּזִבּוּרִית. דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ בָּהּ לִנְעִילַת דֶּלֶת. דְּיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָאִישׁ רוֹצֶה לִשָּׂא, אִשָּׁה רוֹצָה לְהִנָּשֵׂא:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כּוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ב

אֵין נִפְרָעִים מִנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים. כְּגוֹן לְוֶה שֶׁמָּכַר בֵּינוֹנִית שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא מְשֻׁעְבֶּדֶת לְבַעַל חוֹב, אֵין הַבַּעַל חוֹב יָכוֹל לִטְרֹף אוֹתָהּ מִן הַלּוֹקֵחַ אִם נִשְׁאַר אֵצֶל הַלְוֶה נְכָסִים בְּנֵי חוֹרִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן אֶלָּא זִבּוּרִית:

משנה ג

אֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּרוֹת וּלְשֶׁבַח קַרְקָעוֹת. הַגּוֹזֵל שָׂדֶה וּמְכָרָהּ לְאַחֵר, וְזָרְעָהּ וְצָמְחָה וְעָשְׂאָה פֵּרוֹת, וּבָא נִגְזָל וּגְבָאָהּ עִם פֵּרוֹתֶיהָ מִן הַלּוֹקֵחַ, אֵינוֹ מְשַׁלֵּם לַלּוֹקֵחַ כִּי אִם הַיְצִיאָה, וְחוֹזֵר הַלּוֹקֵחַ עַל הַמּוֹכֵר וְגוֹבֶה דְּמֵי הַקַּרְקַע מִנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים, שֶׁהֲרֵי מָכְרָהּ לוֹ בְּאַחֲרָיוּת וְכָתַב לוֹ שְׁטַר מְכִירָה וַהֲרֵי הִיא מְלְוֶה בִּשְׁטָר, וְאֶת הַפֵּרוֹת מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְלֹא מִמְּשֻׁעְבָּדִים:

וְכֵן לְשֶׁבַח קַרְקָעוֹת. אִם הִשְׁבִּיחָהּ הַלּוֹקֵחַ בִּנְטִיעַת הָאִילָנוֹת אוֹ בְּזֶבֶל וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה:

וְלִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת. דְּתְנַאי כְּתֻבָּה הוּא, וְאַף תְּהֵא יְתֵבָא בְּבֵיתִי וּמִתְזְנָא מִנְּכָסַי, וּבְנָן נוּקְבִין דִּיהְוֻוְן לִיכִי מִנַּאי יְהְוֻוְן יַתְבִין בְּבֵיתִי וּמִתְזְנִין מִנְּכָסַי וְכוּ', כְּשֶׁבָּאוֹת לִגְבּוֹת מְזוֹנוֹתֵיהֶן אֵין גּוֹבִים אֶלָּא מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְלֹא מִמְּשֻׁעְבָּדִים:

מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁהֵם דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם קִצְבָה וְלֹא יֵדַע כַּמָּה הֵם וְלֹא מָצוּי מִזְדַּהֵר:

וְהַמּוֹצֵא מְצִיאָה. וְהֶחְזִירָהּ, וְהַבַּעֲלִים אוֹמְרִים שֶׁלֹּא הֶחְזִיר כֻּלָּהּ:

לֹא יִשְׁבַּע מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר יִשְׁבַּע, אֵין לְךָ אָדָם שֶׁמִּטַּפֵּל בִּמְצִיאָה לְהַחְזִירָהּ:

משנה ד

יְתוֹמִים שֶׁסָּמְכוּ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת. לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂיהֶם עַל פִּיו, וְלֹא שֶׁנִּתְמַנָּה לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, אֲפִלּוּ הָכִי כְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הוּא.

אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. בְּלָשׁוֹן רוֹמִי קוֹרִין לְאָב פאט"ר וְלַקְּטַנִּים פוטו"ס. וּפֵרוּשׁ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֲבִיהֶן שֶׁל קְטַנִּים:

שָׁמְנָהוּ אֲבִי יְתוֹמִים יִשְׁבַּע. דְּאִי לְאו דְּאִית לֵיהּ הַנָּאָה מִנֵּיהּ לֹא הֲוָה לֵיהּ אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, וּמְשׁוּם שְׁבוּעָה לֹא אֲתֵי לְאַמְנוּעֵי:

מִנָּהוּ בֵּית דִּין לֹא יִשְׁבַּע. דְּטוֹבַת חִנָּם הִיא שֶׁזֶּה עוֹשֶׂה לְבֵית דִּין לְקַבֵּל דִּבְרֵיהֶם וְלִטְרֹחַ חִנָּם, וְאִי רָמֵית עֲלֵיהּ שְׁבוּעָה אָתֵי לְאַמְנוּעֵי:

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר חִלּוּף הַדְּבָרִים. מִנָּהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבֵּעַ, דִּבְהַהִיא הֲנָאָה דְּקָא נָפֵיק עֲלֵיהּ קָלָא דֶּאֱינַשׁ מְהֵימְנָא הוּא דְּהָא סָמְכֵי עֲלֵיהּ בֵּי דִּינָא, מִשּׁוּם שְׁבוּעָה לֹא אָתֵי לְאַמְנוּעֵי. מִנָּהוּ אֲבִי יְתוֹמִים לֹא יִשָּׁבֵעַ, דְּטוֹבַת חִנָּם עוֹשֶׂה לוֹ לְטָרְחַ עִם בָּנָיו, וְאִי רָמִית עֲלֵיהּ שְׁבוּעָה אָתֵי לְאַמְנוּעֵי. וַהֲלָכָה כְּאַבָּא שָׁאוּל:

הַמְטַמֵּא. טָהֳרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ:

וְהַמְדַמֵּעַ. מְעָרֵב תְּרוּמָה בְּחֻלִּין שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּמַפְסִידוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְמָכְרוֹ לַכֹּהֲנִים בְּזוֹל:

וְהַמְנַסֵּךְ. שֶׁמְּעָרֵב יֵין נֶסֶךְ בְּיֵין כָּשֵׁר וְאוֹסְרוֹ בַּהֲנָאָה:

בְּמֵזִיד חַיָּב. וּבְדִין הוּא שֶׁיְּהֵא פָּטוּר, דְּהֶזֵּק שֶׁאֵינוֹ נִכָּר לָאו שְׁמֵיהּ הֶזֵּק, אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוֹלֵךְ וּמְטַמֵּא טָהֳרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאוֹמֵר פָּטוּר אֲנִי:

הַכֹּהֲנִים שֶׁפִּגְּלוּ. קָרְבָּנוֹת, שֶׁשָּׁחֲטוּ וְזָרְקוּ דָּמָם בְּמַחֲשֶׁבֶת לֶאֱכֹל מֵהֶם חוּץ לִזְמַנּוֹ. וְלֹא הוּרְצוּ לַבְּעָלִים:

מְזִידִים. שֶׁיָּדְעוּ שֶׁפְּסוּלִים בְּכָךְ:

חַיָּבִים. לְשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן לַבְּעָלִים, שֶׁהֲרֵי צְרִיכִין לְהָבִיא אֲחֵרִים, וְאִי נַמִּי נְדָבָה הִיא שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִין, מִכָּל מָקוֹם קָשֶׁה בְּעֵינָיו שֶׁלֹּא הִקְרִיב קָרְבָּנוֹ שֶׁהֲרֵי לְהָבִיא דּוֹרוֹן הָיָה מְבַקֵּשׁ:

משנה ה

עַל הַחֵרֶשֶׁת שֶׁהִשִּׂיאָהּ אֲבִיהָ. וְאַף עַל גַּב דְּהַוְיָא אֵשֶׁת אִישׁ גְּמוּרָה שֶׁהֲרֵי קִבֵּל אֲבִיהָ קִדּוּשֶׁיהָ כְּשֶׁהִיא קְטַנָּה, אֲפִלּוּ הָכִי יוֹצְאָה בְּגֵט, וּמְקַבֶּלֶת אֶת גִּטָּהּ כְּשֶׁהִיא חֵרֶשֶׁת, וְאַף עַל גַּב דְּלֵית בַּהּ דַּעְתָּא, דְּאִשָּׁה מִתְגָּרֶשֶׁת בְּעַל כָּרְחָהּ, הִלְכָךְ לֹא בָּעֵינַן דַּעְתָּהּ:

וְעַל קְטַנָּה בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשֵּׂאת לְכֹהֵן. וְהִיא יְתוֹמָה, דְּלֹא הֲוֵי נִשּׂוּאִים אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן:

שֶׁאוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. דְּרַבָּנָן. וְלֹא גָּזְרִינַן תְּרוּמָה דְּרַבָּנָן אַטּוּ תְּרוּמָה דְּאוֹרַיְתָא:

מָרִישׁ. קוֹרָה:

בִּירָה. בַּיִת גָּדוֹל:

מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִים. שֶׁאִם אַתָּה מַצְרִיכוֹ לְקַעְקֵעַ בִּירָתוֹ וּלְהַחְזִיר הַמָּרִישׁ עַצְמוֹ, יִמָּנַע מִלַּעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה:

שֶׁלֹּא נוֹדְעָה לָרַבִּים. שֶׁהִיא גְּזוּלָה:

שֶׁהִיא מְכֻפֶּרֶת. וְאֵין צָרִיךְ לְהָבִיא אַחֶרֶת:

מִפְּנֵי תִּקּוּן מִזְבֵּחַ. שֶׁלֹּא יִהְיוּ כֹּהֲנִים עֲצֵבִים שֶׁאָכְלוּ חֻלִּין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה, וְנִמְצָא מִזְבֵּחַ בָּטֵל, שֶׁנִּמְנָעִים מִלַּעֲבֹד עֲבוֹדָה:

משנה ו

לֹא הָיָה סִיקָרִיקוֹן. נָכְרִי רוֹצֵחַ. כְּלוֹמַר לֹא דָּנוּ דִּין סִיקָרִיקוֹן, לוֹמַר שֶׁהַקוֹנָה קַרְקַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִיַּד הַנָּכְרִי רוֹצֵחַ, יִהְיֶה חַיָּב לְדוֹן עִם הַבְּעָלִים:

בִּשְׁעַת הֲרוּגֵי הַמִּלְחָמָה. בְּשָׁעָה שֶׁהָיְתָה הַגְּזֵרָה קָשָׁה עַל יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג בַּמִּלְחָמָה. שֶׁהַלּוֹקֵחַ מֵהֶם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה מְקַחוֹ קַיָּם וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לְדוֹן עִם הַיִּשְׂרָאֵל בַּעַל הַקַּרְקַע, מִשּׁוּם דְּאַגַּב אוֹנְסֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל הֲוָה גְּמַר וּמַקְנֶה לְסִיקָרִיקוֹן. וְקָיְמָא לָן [בָּבָא בַתְרָא מז:] תְּלוּהוּ וְזָבִין זְבִינֵיהּ זְבִינֵי:

אֲבָל מֵהֲרוּגֵי מִלְחָמָה וְאֵילָךְ. שֶׁלֹּא הָיְתָה הַגְּזֵרָה לַהֲרֹג, דָּנוּ דִּין סִיקָרִיקוֹן, לוֹמַר שֶׁהַקוֹנָה מֵהֶם יַעֲשֶׂה דִּין עִם הַבְּעָלִים. כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה:

מְקָחוֹ בָּטֵל. דְּאָמְרִינַן מִיְּרָאָה עָבַד:

לָקַח מִן הָאִישׁ. קַרְקַע הַמְיֻחָד לִכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ:

מְקָחוֹ בָּטֵל. דְּאָמְרָה נַחַת רוּחַ עָשִׂיתִי לְבַעֲלִי:

נוֹתֵן לַבְּעָלִים רְבִיעַ. שֶׁשָּׁעֲרוּ דְּסִיקָרִיקוֹן מִתּוֹךְ שֶׁבְּחִנָּם בָּא לְיָדוֹ מוֹזִיל גַּבֵּיהּ רְבָעָא:

משנה ז

רוֹמֵז וְנִרְמָז. מַה שֶּׁהוּא רוֹמֵז אוֹ שֶׁאֲחֵרִים רוֹמְזִים לוֹ וְנִתְרַצָּה, הַכֹּל קַיָּם. רְמִיזָה, בְּיָדָיו וּבְרֹאשׁוֹ. קְפִיצָה, עֲקִימַת שְׂפָתַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ה) קֹפְצָה פִּיהָ. וְאֵינוֹ סִימָן נָכֹר כְּמוֹ רְמִיזָה:

בְּמִטַּלְטְלִין. אִם מָכַר מִטַּלְטְלִין. וְאֵין הֲלָכָה כְּבֶן בְּתֵירָה:

הַפְּעוֹטוֹת. הַקְּטַנִּים כְּבֶן שֶׁבַע כְּבֶן שְׁמֹנֶה אִם הוּא חָרִיף וְיוֹדֵעַ בְּטִיב מַשָּׂא וּמַתָּן, אוֹ כְּבֶן תֵּשַׁע וּבֶן עֶשֶׂר אִם אֵינוֹ חָרִיף כָּל כָּךְ:

מִקָּחָן מָקָח וּמִמְכָּרָן מִמְכָּר בְּמִטַּלְטְלִין. וּמַתְנָתָן מַתָּנָה. אֶחָד מַתָּנַת בָּרִיא, וְאֶחָד מַתְּנַת שְׂכִיר מֵרַע. אֶחָד מַתָּנָה מְרֻבָּה, וְאֶחָד מַתָּנָה מֻעֶטֶת:

משנה ח

כֹּהֵן קוֹרֵא רִאשׁוֹן וְכוּ'. כְּשֶׁהֵן שָׁוִין בְּחָכְמָה. אֲבָל אִם הַיִּשְׂרְאֵל גָּדוֹל בְּחָכְמָה, קוֹדֵם לַכֹּהֵן וְלַלֵּוִי, דְּמֵמְזַר תַּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ. הֲדִין הוּא דִּינָא דִּגְמָרָא. וְהָאִידָנָא נָהוּג שֶׁכֹּהֵן אֲפִלּוּ עִם הָאָרֶץ קוֹדֵם לְחָכָם גָּדוֹל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל:

מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. דְּמִדְּאוֹרַיְתָא יְכוֹל הַכֹּהֵן לָתֵת רְשׁוּת לְמִי שֶׁיִּרְצֶה שֶׁיִּקְרָא בַּתּוֹרָה לְפָנָיו, וּמִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם אָמְרוּ שֶׁיִּקְרָא הוּא רִאשׁוֹן וְלֹא יִתֵּן רְשׁוּת לְאַחֵר שֶׁיִּקְרָא, דְּלֹא לֵיתֵי לְאִינְצוּיֵי וְלוֹמַר מִפְּנֵי מָה הִרְשָׁה לָזֶה וְלֹא לְאַחֵר. וְלֹא שָׁנָא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים דְּשָׁכִיחֵי רַבִּים, וְלֹא שָׁנָא בְּשֵׁנִי וּבַחֲמִישִׁי בַּזְּמַן הַזֶּה, לְעוֹלָם כֹּהֵן קוֹרֵא רִאשׁוֹן וְאֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת רְשׁוּת

לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקְרָא לְפָנָיו, כִּי הֵיכִי דְּלֹא לֵיתוּ לְאִינְצוּיֵי. וְאִם אֵין שָׁם כֹּהֵן, נִתְפָּרְדָה הַחֲבִילָה, וְלֹא יִקְרָא לֵוִי שֵׁנִי אֶלָּא כְּפִי חֲשִׁיבוּתוֹ, וְאֵית דְּאָמְרֵי לֹא יִקְרָא לֵוִי בַּתּוֹרָה כְּלָל, וְכֵן הַמִּנְהָג:

מְעָרְבִין בְּבֵית יָשָׁן. בְּנֵי חָצֵר שֶׁרְגִילִים לִתֵּן עֵרוּבָן בְּכָל שַׁבָּת בְּבֵית אֶחָד, אֵין מְשַׁנִּין אֶת מְקוֹמָן לִתְּנוֹ בְּבֵית אַחֵר:

מִפְּנֵי דַרְכֵי שָׁלוֹם. שֶׁבְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ רְגִילִים לִרְאוֹת הָעֵרוּב בְּאוֹתוֹ בַּיִת, עַכְשָׁיו שֶׁאֵין רוֹאִים אוֹתוֹ יֹאמְרוּ שֶׁמְּטַלְטְלִין בְּלֹא עֵרוּב, וְאֵיכָא חֲשָׁדָא:

בּוֹר שֶׁהוּא קָרוֹב. לְמוֹצָא אַמַּת הַמַּיִם הַבָּא מִן הַנָּהָר:

מִתְמַלֵּא רִאשׁוֹן. וְאַחֲרָיו יִתְמַלְּאוּ הַתַּחְתּוֹנִים:

מְצוּדוֹת חַיָּה. שֶׁאֵין לָהֶם תּוֹךְ דְּלִיקָנֵי לֵיהּ כֵּלְיוֹ:

יֵשׁ בָּהֶן גֵּזֶל מִפְּנֵי דַרְכֵי שָׁלוֹם. וְלֹא נָפֵיק בְּדַיָּנִים:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר גֵּזֶל גָּמוּר. מִדִּבְרֵיהֶם. וְנָפֵיק בְּדַיָּנִים. וּמֵיהוּ מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי דְּלֹא הָוֵי גֵּזֶל דְּאוֹרַיְתָא לַעֲבֹר עָלָיו בְּלָאו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

הַמְנַקֵּף. חוֹתֵךְ. כְּמוֹ וְנָקַף סְבָכֵי הַיַּעַר (ישעיה י):

משנה ט

הַחֲשׁוּדָה עַל הַשְּׁבִיעִית. לִשְׁמֹר פֵּרוֹת שְׁבִיעִית וּלְהַצְנִיעָם מִן הַבְּעוּר וְאֵילְךָ:

לֹא תָבֹר וְלֹא תִטְחַן עִמָּהּ. לְסַיְּעָהּ, מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לְסַיֵּעַ בַּיָּדִים יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵרָה בִּשְׁעַת הָעֲבֵרָה:

לְאַשֶּׁת עַם הָאָרֶץ. הַחֲשׁוּדָה עַל הַמַּעַשְׂרוֹת:

וּבוֹרֶרֶת וְטוֹחֶנֶת. לְפִי שֶׁרֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין הֵן:

אֲבָל מְשָׁתַּטְּטִיל הַמַּיִם. בָּעִסָּה:

לֹא תִגַּע עִמָּהּ. לְפִי שֶׁמִּשְׁגַּלְגְּלָה הַטְּבָלָה לְחַלָּה, וְקָא מִטַּמְּאָה מֵחֲמַת כֵּלִים טְמֵאִים שֶׁהֲרֵי הֶכְשֵׁרָה לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְזוֹ מְסַיְּעָהּ לְגַלְגֵּל, וְאָסוּר לִגְרֹם טֻמְאָה לַחַלָּה:

וְכֵן לֹא אָמְרוּ כוּ'. לֹא הִתִּירוּ לְהַשְׁאִילָם כֵּלִים וּלְסַיְּעָם בְּלֹא שְׁעַת עֲבֵרָה עַצְמָהּ, אֶלָּא מִשּׁוּם דַּרְכֵי שָׁלוֹם:

וּמַחֲזִיקִים יְדֵי גּוֹיִם. לוֹמַר לָהֶם תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם:

וְשׁוֹאֲלִים בִּשְׁלוֹמָם. כָּל הַיָּמִים וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם חַגָּם. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּטִיל שֵׁם שָׁמַיִם עַל הַנָּכְרִי, שֶׁשָּׁלוֹם אֶחָד מִשְּׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

פרק ו

משנה א

הָאוֹמֵר הִתְקַבֵּל. אִם רָצָה לַחֲזֹר יַחֲזֹר. דְּגֵט חוֹב הוּא לָהּ, וְאֵין חָבִין לְאָדָם שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ:

לֹא יַחֲזֹר. דְּכֵיוָן דְּאִיהִי שַׁוִּיתֵיהּ שְׁלִיחַ הֲרֵי הוּא כְּיָדָהּ, וְנִתְגָּרְשָׁה מִיָּד בְּקַבָּלָתוֹ שֶׁל זֶה:
אַף הָאוֹמֶרֶת טֹל לִי גִּטִּי. לְשׁוֹן קַבָּלָה הוּא. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ב

צְרִיכָה. לְהָבִיא לְפָנֵינוּ שְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים:
שְׁנַיִם שֶׁיֹּאמְרוּ בְּפָנֵינוּ אָמָרָה. לוֹ לְקַבָּלוֹ:
וּשְׁנַיִם שֶׁיֹּאמְרוּ בְּפָנֵינוּ קִבֵּל וְקָרָע. וּבִשְׁעַת הַשְׁמָד שָׁנוּ, שֶׁגָּזְרוּ עַל הַמִּצְוֹת וְהָיוּ קוֹרְעִים הַגֵּט מִיָּד, שֶׁלֹּא יֵרָאֶה:
וַאֲפִלּוּ הֵן כּוּ'. שֶׁהַשְּׁנַיִם שֶׁאָמְרָה בִּפְנֵיהֶם הֵם עַצְמָם רָאוּ כְּשֶׁקִּבְּלוּ:
אוֹ אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים וְאֶחָד. שְׁלִישִׁי, שֶׁנַּעֲשָׂה עֵד בְּזוֹ וּבְזוֹ, מִצְטָרֵף עִמָּהֶם:
הִיא וְאָבִיהָ. אוֹ הִיא אוֹ אָבִיהָ. הִיא יֵשׁ לָהּ יָד דְּהָא גְּדוֹלָה הִיא. וְאָבִיהָ נַמִּי זַכַּאי לְקַבָּלוֹ:
אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת. וַאֲפִלּוּ בְּקַבָּלַת אָבִיהָ, דִּכְתִיב (דברים כד) וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ, מִי שֶׁמְּשַׁלְּחָהּ וְאֵינָהּ חוֹזֶרֶת, יָצְאָה זוֹ שֶׁמְּשַׁלְּחָהּ וְחוֹזֶרֶת:

משנה ג

בְּמָקוֹם אַחֵר פָּסוּל. שֶׁהַבַּעַל מַקְפִּיד, שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיַּלְעִיזוּ עָלָיו שָׁם:
הֲרֵי הִיא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אֵינוֹ אֶלָּא כְּמַרְאֶה מָקוֹם, שָׁם תִּמְצָאֶנָּה:
וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. דְּסָבַר אִיהוּ דְּמַדַּעְתֵּיהּ מְגָרֵשׁ אִיכָּא קְפֵידָא, אִיהִי דִּבְעַל כָּרְחָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת מַרְאֶה מָקוֹם הִיא לוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ד

הָבֵא לִי גִּטִּי אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה. אִם אֵשֶׁת כֹּהֵן הִיא, עַד שֶׁיִּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ:
לְאוֹתוֹ מָקוֹם. שֶׁכְּבָר אָמְרָה לוֹ לֹא תְהֵא שְׁלוּחֵי אֶלָּא שָׁם:
וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר מִיָּד. מְשֻׁפָּרֵשׁ מֵאֲצִלָּהּ. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמֵיהּ דְּמַכְשִׁיר כְּשֶׁקִּבְּלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, דְּמַרְאֶה מָקוֹם הִיא לוֹ וּמִשְׁעַת קַבָּלָה אִגְּרָשָׁה לָהּ, לְפִיכָךְ מִשָּׁעָה שֶׁפָּרַשׁ מִלְּפָנֶיהָ אֲסוּרָה, שֶׁמָּא מְצָאוֹ חוּץ לָעִיר וְקִבְּלוֹ הֵימֶנּוּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ה

כִּתְבוּ אִגֶּרֶת וְכוּ'. שֶׁהַגֵּט קָרוּי אִגֶּרֶת, שֶׁכָּךְ כָּתוּב בּוֹ וְאִגֶּרֶת שִׁבּוּקִין:
פִּטְרוּהָ לֹא אָמַר כְּלוּם. דִּלְמָא לְשׁוֹן פִּטּוּר וְחוֹבָה קָאָמַר, לְהָקֵל מֵעָלֶיהָ חוֹבוֹת שֶׁחַיֶּבֶת:
פַּרְנְסוּהָ. לְשׁוֹן עֲשִׁיַּת צְרָכֶיהָ כְּמוֹ מוֹצִיאִים לַפַּרְנָסָה וְכוּ'. הִלְכָךְ לֹא יָדְעִינַן אִי צָרְכֵי הַגֵּט הוּא, שֶׁלֹּא תְּהֵא זְקוּקָה לְיָבָם, אִי צָרְכֵי מַלְבּוּשׁ וּכְסוּת הוּא:
כַּנְמוֹס. כַּחֹק. לֹא יָדְעִינַן אִי חֹק גֵּט אִי חֹק מָזוֹן וּכְסוּת. וְכֵן כָּרָאוּי:

הַיּוֹצֵא בְקוֹלָר. לֵהָרֵג בְּדִין הַמַּלְכוּת:
וְאָמַר כִּתְבוּ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר תְּנוּ:
יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ. דְּאַגַּב פַּחֲדֵיהּ טָרִיד וְלֹא פָּרִישׁ:
הַמְפָרֵשׁ. לַיָּם:
וְהַיּוֹצֵא בִשְׁיָרָא. לַמִּדְבָּרְיוֹת:
הַמְסַכֵּן. חוֹלֶה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי:

משנה ו

וְאָמַר כָּל הַשּׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ. וּפֵרֵשׁ שְׁמוֹ וְשֵׁם עִירוֹ:
רָצָה לְשַׂחֵק בָּהּ. הוֹאִיל וְלֹא אָמַר תְּנוּ:
מַעֲשֶׂה בְּבָרְיָא. מְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא דַּחֲסוּרֵי מִחַסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי, וְאִם הוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ, הֲרֵי זֶה גֵּט, וּמַעֲשֶׂה נָמֵי בְּבָרְיָא וְכוּ'. וַהֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ז

אָמַר לִשְׁנַיִם תְּנוּ גֵט לְאִשְׁתִּי. אַף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר כִּתְבוּ וּתְנוּ, הֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ בְּעַצְמָן. וְלֹא יֹאמְרוּ לְסוֹפֵר אַחֵר שֶׁיִּכְתֹּב, וְלֹא לְעֵדִים לַחְתֹּם, דְּלָאו בֵּית דִּין שַׁוּינְהוּ לְצַוּוֹת עַל אֲחֵרִים אֶלָּא עֵדִים שַׁוּינְהוּ, וְהֵן הֵן שְׁלוּחָיו הֵן הֵן עֵדָיו. וְאִם אָמַר לִשְׁלֹשָׁה כִּתְבוּ וּתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת בֵּית דִּין, כֵּיוָן דִּבְהֶדְיָא אָמַר לְהוּ כִּתְבוּ, לָאו בֵּית דִּין שַׁוּינְהוּ אֶלָּא עֵדִים:
אָמַר לִשְׁלֹשָׁה תְּנוּ. וְלֹא אָמַר כִּתְבוּ:
הֲרֵי אֵלּוּ יֹאמְרוּ. לְעֵדִים אֲחֵרִים, לִכְתֹּב וְלַחְתֹּם וְלִתֵּן, מִפְּנֵי שֶׁעֶשָׂאן בֵּית דִּין:
מִבֵּית הָאֲסוּרִים. מִשְּׁמוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים:
נוֹמֵינוּ לַשָּׁלִיחַ. אָמְרִנוּ לְרַבִּי חֲנִינָא שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁלִיחַ בַּהֲלָכָה זוֹ לְאָמְרָהּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ:
יִלְמְדוּ. אִם אֵינָם יוֹדְעִים לִכְתֹּב. יִלְמְדוּ לִכְתֹּב עַד שֶׁיִּכְתְּבוּהוּ הֵן בְּעַצְמָן:

פרק ז

משנה א

מִי שֶׁאָחֲזוֹ קֶרֶדְיְקוֹס. שֶׁנִּתְבַּלְבְּלָה דַּעְתּוֹ מֵחֲמַת שֵׁד הַשּׁוֹלֵט עַל הַשּׁוֹתֶה יַיִן חָדָשׁ:
אֵין בִּדְבָרָיו הָאַחֲרוֹנִים כְּלוּם. וְאֵין צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְשָׁאֲלוֹ אַחַר שֶׁנִּתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ, אֶלָּא כּוֹתְבִין הַגֵּט וְסוֹמְכִים עַל דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים. וּמִיהוּ כָּל זְמַן שֶׁדַּעְתּוֹ מְבֻלְבֶּלֶת אֵין כּוֹתְבִין הַגֵּט:
הִרְכִּין. הִטָּה:
בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. בִּדְבָרִים אֲחֵרִים:
הֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ. אִם הִרְכִּין עַל הַגֵּט הִרְכָּנַת הֵן:

משנה ב

אָמְרוּ לוֹ. לַבְּרַיְיתָא אוֹ לִשְׁכִּיב מֵרַע חָכָם:

נִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתָּךְ. שֶׁלֹּא תִּזָּקֵק לְיָבָם:

משנה ג

זֶה גִּטֵּךְ אִם מֵתִי. לֹא אָמַר כְּלוּם. דְּמַשְׁמַע לְכְשֶׁאָמוּת, וְאֵין גֵּט לְאַחַר מִיתָה:

מֵחֹלִי זֶה. מַשְׁמַע מֵחֹלִי זֶה וְאֵילָךְ, וְכֵיוָן שֶׁמֵּת מִתּוֹךְ הַחֹלִי נִמְצָא שֶׁאֵין הַגֵּט חָל אֶלָּא לְאַחַר מִיתָה:

מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה גֵּט וְאֵינוֹ גֵּט. מְסָפְקָא לָן אִי תְּנָאָה הָוֵי מֵהַיּוֹם אִם אָמוּת, וְכֵיוָן שֶׁמֵּת נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי וְנִמְצָא שֶׁהוּא גֵּט מִשְּׁעַת נְתִינָתוֹ. אִי חֲזָרָה הָוֵי שֶׁחָזַר בּוֹ מִמַּאי דְּאָמַר מֵהַיּוֹם, וְאָמַר לְאַחַר מִיתָה יְהֵא גֵּט, וְאֵינוֹ כְּלוּם כֵּיוָן דְּלֹא אָמַר מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי:

חוֹלָצֶת. שֶׁמָּא אֵינוֹ גֵּט:

וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. שֶׁמָּא גֵּט הוּא וְהַוָּיָא לַהּ גְּרוּשַׁת אָחִיו וְקָיְמָא עֲלֵיהּ בְּאִסּוּר כָּרֵת:

משנה ד

לֹא תִתְיַחֵד עִמּוֹ. וֶה שֶׁנָּתַן גֵּט וְאָמַר לָהּ מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי, לֹא תִתְיַחֵד עִמּוֹ, שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ וּתְהֵא צְרִיכָה גֵּט שֵׁנִי, דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא בָּעַל לְשֵׁם קִדּוּשִׁין:

מַה הִיא בְאוֹתָן הַיָּמִים. לְאוֹ אַרִישָׁא קָאֵי בְּאוֹמֵר מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי, דְּהַהִיא וַדַּאי לְכִי מָיֵית אִגַּלַּאי מִלְּתָא דַּהֲוֵי גֵּט מִשְּׁעַת נְתִינָה, וְהַבָּא עָלֶיהָ פָּטוּר. אֶלָּא בְּאוֹמֵר לָהּ בִּמְסִירַת הַגֵּט הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ וְהִתְגָּרְשִׁי בּוֹ מֵעֵת שֶׁאֲנִי בָּעוֹלָם אִם מֵתִי, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר סְמוּךְ לַמִּיתָה הוּא דַּהֲוֵי גֵּט וּמְקָמֵי הָכִי אֵשֶׁת אִישׁ הִיא. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר מִכִּי יָהֵיב לָהּ גִּטָּא כָּל שַׁעְתָּא מְסָפְקָא לָן דִּלְמָא זוֹ הִיא שָׁעָה הַסְּמוּכָה לַמִּיתָה וְהֲוֵי גֵּט סָפֵק, וְאַף עַל גַּב דְּחַי טְפֵי, אֵין בְּרֵרָה, הִלְכָךְ סְפֵקָא הִיא וְהַבָּא עָלֶיהָ בְּאָשָׁם תָּלוּי:

משנה ה

הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וְתִתֵּן. מְגֹרֶשֶׁת מֵעַכְשָׁיו מִשְּׁעַת קַבָּלַת הַגֵּט, וְחַיֶּבֶת לִתֵּן מַה שֶּׁהִתְנָה עִמָּהּ. וְאִם אָבַד הַגֵּט אוֹ נִקְרַע קֹדֶם שֶׁתִּתֵּן, אֵינָהּ צְרִיכָה גֵּט אַחֵר, דְּכָל הָאוֹמֵר עַל מְנָת כְּאוֹמֵר מֵעַכְשָׁיו:

אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַעֲשֶׂה בְצַיְדָן. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דַּחֲסוּרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, אִם אָמַר לָהּ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי אִצְטְלִיתִי וְאָבְדָה אִצְטְלִיתוֹ, דַּוְקָא קָאָמַר לָהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר תִּתֵּן לוֹ אֶת דָּמֶיהָ, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן הַבַּעַל אֶלָּא לְהַרְוִיחָהּ דִּידֵיהּ, וּמַעֲשֶׂה נַמִּי בְּצַיְדָן בְּאֶחָד שֶׁאָמַר לְאִשְׁתּוֹ וְכוּ' וְאָמְרוּ חֲכָמִים תִּתֵּן לוֹ אֶת דָּמֶיהָ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ו

עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא, עַל מְנָת שֶׁתַּנִיקִי אֶת בְּנִי. בַּגְּמָרָא מוּכָח דְּכָל סְתָם שֶׁלֹּא קָבַע זְמַן כַּמָּה תְּשַׁמֵּשׁ אֶת אָבִיו אוֹ כַּמָּה תֵּנִיק אֶת בְּנוֹ, כְּמִפָּרֵשׁ יוֹם אֶחָד דְּמֵי, וְנִתְקַיֵּם הַתְּנַאי אִם תְּשַׁמֵּשׁ אֶת אָבִיו אוֹ תֵּנִיק אֶת בְּנוֹ יוֹם אֶחָד בְּלָבַד:

כַּמָּה הִיא מֵנִיקָתוֹ. כְּלוֹמַר כַּמָּה הוּא זְמַן הֲיְנִיקָה, שֶׁאִם הֵנִיקָתוֹ יוֹם אֶחָד בְּזֶה הַזְּמַן, נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי:

שְׁתֵּי שָׁנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שְׁמֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ. אֲבָל אִם הֵנִיקָה אוֹתוֹ אַחַר שֶׁשָּׁלְמוּ שְׁתֵּי שָׁנִים לְרַבָּנָן וּשְׁמֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ לְרַבִּי יְהוּדָה, אֵין זוֹ יְנִיקָה, וְלֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנַאי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

מֵת הַבֵּן. וְלֹא הֵנִיקָתוֹ כְּלָל:

אוֹ מֵת הָאָב. וְלֹא שִׁמְּשַׁתּוּ:

הֲרֵי זֶה גֵּט. דְּלָאו לְצַעוּרֵהּ אִיכַּוֵּן בְּתְנָאוֹ, אֶלָּא לְהַרְוָחָה דִּידֵיהּ, וְהָא לֹא אִצְטְרִיךְ, וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיָּמוּת אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לֹא הָיָה מַתְנֶה:

שֶׁלֹּא בְהַקְפָּדָה. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא לֹא הִכְעִיסָתוּ, וְאֵין הָעַכָּבָה מִמֶּנָּה, אֵינוֹ גֵּט. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיָה בְּהַקְפָּדָה:

כָּזֶה גֵּט. הוֹאִיל וְלֹא הִקְפִּידָתוֹ וְאֵין הָעַכָּבָה מִמֶּנָּה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ז

הִגִּיעַ לְאַנְטִיפַּטְרֵס. מְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא מִשְׁנָה זוֹ, כְּגוֹן דְּאַתְנֵי שְׁנֵי תְנָאִים, אִי מָטִינָא לַגָּלִיל, לְאַלְתַּר לֵהֱוֵי גִּטָּא. וְאִי לֹא מָטִינָא לַגָּלִיל, אִי מִשְׁתַּהִינַן תְּלָתִין יוֹמִין וְלֹא אָתִינָא לֵהֱוֵי גִּטָּא, וְאִי לֹא, לֹא לֵיהֱוֵי גִּטָּא. וְהָלַךְ וְהִגִּיעַ לְאַנְטִיפַּטְרֵס שֶׁהוּא סוֹף אֶרֶץ יְהוּדָה וְחָזַר קֹדֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם, בָּטֵל הַגֵּט. דְּלֹא לַגָּלִיל מָטָא, וְלֹא אִישְׁתַּהֵי תְּלָתִין יוֹמִין:

וְכֵן אִם הָיָה הוֹלֵךְ מִגָּלִיל לִיהוּדָה וְהִגִּיעַ לְכְפַר עוֹתְנַאי. שֶׁהוּא בִּקְצֵה גְּבוּל הַגָּלִיל:

וְכֵן אִם הָיָה הוֹלֵךְ לְמְדִינַת הַיָּם וְהִגִּיעַ לְעַכּוֹ. שֶׁהוּא בִּקְצֵה גְּבוּל שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְחָזַר בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, בָּטֵל הַגֵּט, שֶׁהֲרֵי לֹא הָלַךְ לִמְדִינַת הַיָּם וְגַם לֹא נִשְׁתַּהָה שְׁלֹשִׁים יוֹם:

כָּל זְמַן שֶׁאֵעֶבֶר מִכְּנֶגֶד פָּנַיִךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם. כְּשֶׁאֶשְׁתַּהֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם עוֹבֵר מִנֶּגֶד פָּנַיִךְ אָז יְהֵא גֵּט:

וְהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא וְכוּ'. לְאַחַר מִכָּאן כְּשֶׁיִּשְׁתַּהֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם עוֹבֵר מִנֶּגֶד פָּנֶיהָ, יְהֵא גֵּט. וְלֹא אָמְרִינַן הוֹאִיל וּמַעִקְּרָא הָיָה הוֹלֵךְ וּבָא, נָחוּשׁ שֶׁמָּא פִּיֵּס קְטָטָה שֶׁבֵּינֵיהֶם וּבָטֵל גִּטָּא, דְּמַאַחַר שֶׁלֹּא נִתְיַחֵד עִמּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא, לֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא פִּיֵּס. וְכִי מְקַיְּמִים תְּנַאֵיהּ וְשָׁהָה שְׁלֹשִׁים יוֹם עוֹבֵר מִנֶּגֶד פָּנֶיהָ, הֲוֵי גִּטָּא. וּבַגְּמָרָא מוֹקֵי לָהּ בְּאוֹמֵר בְּשָׁעַת הַתְּנַאי עַל מְנָת כֵּן אֲנִי מוֹסֵר לָהּ הַגֵּט, שֶׁתְּהֵא נֶאֱמֶנֶת עָלַי כְּמֵאָה עֵדִים כָּל זְמַן שֶׁתֹּאמַר

שֶׁלֹּא בָּאתִי וְנִתְיַחַדְתִּי וּפִיְּסָתִי. וְכֵן הֲלָכָה. שֶׁאִם לֹא אָמַר כֵּן בִּשְׁעַת הַתְּנַאי, חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יָבֹא בַּעַל וְיַעֲרְעֵר וַיֹּאמַר פִּיְּסָתִי:

משנה ח

אֵינוֹ גֵּט. דְּכֵיוָן דְּלֹא אָמַר מֵעַכְשָׁיו, מַשְׁמַע לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ יְהֵא גֵּט, וְהֲרֵי מֵת בְּתוֹךְ הַזְּמַן, וּצְרִיכָה לְיָבָם:

פרק ח

משנה א

הַזּוֹרֵק. הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. דִּכְתִיב (דברים כד) וְנָתַן בְּיָדָהּ, וְמִדְּלֹא כְתִיב וּבְיָדָהּ יִתְּנֶנּוּ, מַשְׁמַע וְנָתַן מִכָּל מָקוֹם, בֵּין בַּחֲצֵרָהּ בֵּין בְּגַנָּהּ בֵּין בְּקַרְפִּיפָהּ. וְהוּא שֶׁתְּהֵא עוֹמֶדֶת בְּצַד בֵּיתָהּ אוֹ בְּצַד חֲצֵרָהּ:

קַלְתָּהּ. כְּלִי שֶׁהַנָּשִׁים נוֹתְנוֹת בּוֹ מַטְוֶה וּמְחָטִין:

הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וַאֲפִלּוּ הִיא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, דְּמָקוֹם חֵיקָהּ וְקַלְתָּהּ קָנוּי לָהּ, שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד לֹא עַל מָקוֹם חֵיקָהּ וְלֹא עַל מְקוֹם קַלְתָּהּ:

משנה ב

אוֹ שֶׁמְּצָאתוֹ מַאֲחוֹרֶיהָ. שֶׁהָיְתָה הַגֵּט עַל גַּבּוֹ וְעִקֵּם גַּבּוֹ לָהּ כְּדֵי שֶׁתִּטְּלֶנּוּ:

אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיֹּאמַר טְלִי גִטֵּךְ. וּלְכִי אֱמַר טְלִי גִטֵּךְ מִיהַת הָוֵי גֵּט. אֲבָל אִם הָיָה הַגֵּט עַל גַּבֵּי קַרְקַע אוֹ עַל גַּבּוֹ אוֹ בְּגוּפּוֹ וְלֹא עִקֵּם גַּבּוֹ אוֹ לֹא הִמְצִיא גּוּפּוֹ לָהּ כְּדֵי שֶׁתִּטְּלֶנּוּ, אֲפִלּוּ אָמַר טְלִי גִטֵּךְ אֵינוֹ גֵּט:

קוֹרְאָה וַהֲרֵי הִיא גִּטָּהּ. כְּשֶׁהִיא קוֹרְאָה בּוֹ רוֹאָה שֶׁהוּא גִּטָּהּ:

קָרוֹב לָהּ מְגֹרֶשֶׁת, קָרוֹב לוֹ אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. כָּל שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְשָׁמְרוֹ וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְשָׁמְרוֹ, זֶהוּ קָרוֹב לָהּ. וְכָל שֶׁהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לְשָׁמְרוֹ וְהוּא יָכוֹל לְשָׁמְרוֹ זֶהוּ קָרוֹב לוֹ. שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִים לְשָׁמְרוֹ אוֹ שְׁנֵיהֶם אֵינָם יְכוֹלִים לְשָׁמְרוֹ, זֶהוּ מֻחֲצָה עַל מֻחֲצָה. וּלְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ אוֹ לִרְשׁוּתָהּ:

משנה ג

אָמַר לוֹ בַּעַל חוֹבוֹ זְרֹק לִי חוֹבִי. בַּגְּמָרָא מוֹקְמִינַן לַהּ בְּאוֹמֵר זְרֹק לִי חוֹבִי בְּתוֹרַת גִּטִּין, דְּכֵיוָן דְּאָמַר לֵיהּ הָכִי הָוֶה לֵיהּ לְחוֹב זֶה דִּין גֵּט, וְאִם זָרַק אוֹתוֹ הַלְוֶה קָרוֹב לַמַּלְוֶה וְאָבַד, זָכָה הַלְוֶה וְאֵינוֹ חַיָּב לְשַׁלֵּם. וְאִם קָרוֹב לַלְוֶה, הַלְוֶה חַיָּב וְכוּ'. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ זְרֹק לִי חוֹבִי וְהִפְּטֵר, מִכֵּיוָן שֶׁזְּרָקוֹ לוֹ בְּכָל עִנְיָן, פָּטוּר:

לַאֲוִיר הַגַּג. לְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סְמוּךְ לְקַרְקָעִית הַגַּג, דִּכְלָבוּד דָּמֵי:

מֵרְשׁוּת הַגַּג. יָצָא מִמְּחִצַּת הַגַּג וְנִכְנַס לְתוֹךְ מְחִצַּת הַמָּקוֹם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בּוֹ:
אוֹ נִשְׁתַּרְף הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. וְהוּא שֶׁקִּדְּמָה זְרִיקַת הַגֵּט בֶּחָצֵר קֹדֶם שֶׁתְּהֵא הַדְּלֶקָה בַּאֲוִיר הֶחָצֵר. שֶׁאִם הָיְתָה הַדְּלֶקָה בֶּחָצֵר תְּחִלָּה, מֵעִקָּרָא לַשְׁרָפָה קָאָזֵיל וְאֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת:

משנה ד

בְּגֵט יָשָׁן. שֶׁכְּתַב לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב הַגֵּט נִתְיַחֵד עִמָּהּ. בֵּית שַׁמַּאי סָבְרֵי לֹא אָמְרִינַן גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּטָּהּ קוֹדֵם לְבִנָהּ, שֶׁמָּא יַשְׁהֶה אֶת הַגֵּט שָׁנָה אוֹ שְׁנָתַיִם בֵּין כְּתִיבָה לִנְתִינָה וְיִהְיוּ לָהּ בָּנִים מִמֶּנּוּ בְּתוֹךְ זְמַן זֶה, וְאַחַר כָּךְ יִגָּרְשֶׁנָּה בּוֹ, וּכְשֶׁיִּרְאוּ זְמַן הַגֵּט קוֹדֵם לְלֵדַת הַבֵּן יִהְיוּ סְבוּרִים שֶׁנִּתַּן לָהּ גֵּט מִשְּׁעַת כְּתִיבָה, וְהָוֵי פְּגָם שֶׁיֹּאמְרוּ מִן הַפְּנוּיָה נוֹלָד. וּפְסַק הַהֲלָכָה, לֹא יְגָרֵשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן. וְאִם גֵּרֵשׁ וְהָלַךְ הַבַּעַל לִמְדִינָה אַחֶרֶת, תִּנָּשֵׂא בּוֹ לְכַתְּחִלָּה:

משנה ה

כָּתַב לְשׁוּם מַלְכוּת שֶׁאֵינָהּ הוֹוָנֶנֶת. אִם הָיָה בְּבָבֶל וְכָתַב לְחֻשְׁבּוֹן שְׁנוֹת מַלְכוּת אֱדוֹם, שֶׁאֵין לָהֶם מַלְכוּת בְּמָקוֹם כְּתִיבַת הַגֵּט, תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה. וְנִקְרֵאת מַלְכוּת [אֱדוֹם] מַלְכוּת שֶׁאֵינָהּ הוֹוָנֶנֶת שֶׁאֵין לָהּ לֹא כְּתָב וְלֹא לָשׁוֹן:
אוֹ שֶׁכָּתַב לְשׁוּם מַלְכוּת מָדַי. לְפִי שֶׁצָּרִיךְ לִכְתֹּב לְשֵׁם הַמַּלְכוּת שֶׁל מְדִינָה שֶׁהַגֵּט נִכְתָּב בָּהּ, מִשּׁוּם שְׁלוֹם מַלְכוּת, שֶׁיֹּאמְרוּ חֲשׁוּבִים אָנוּ בְּעֵינֵיהֶם שֶׁכּוֹתְבִים שְׁטָרוֹתֵיהֶם בִּשְׁמֵנוּ:
תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה. אִם נִשֵּׂאת בְּגֵט זֶה תֵּצֵא מִן הָרִאשׁוֹן וּמִן הַשֵּׁנִי:
וְאֵין לָהּ לֹא פֵּרוֹת וְלֹא בְלָאוֹת וְכוּ'. כֻּלָּהּ מַתְנִיתִין מִפְּרָשָׁה בִּיבָמוֹת פֶּרֶק הָאִשָּׁה רַבָּה:
וְהַוָּלָד מַמְזֵר מִזֶּה וּמִזֶּה. מַתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר כָּל הַמְּשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּגִטִּין הַוָּלָד מַמְזֵר. וְאֵינָהּ הֲלָכָה:

משנה ו

כָּל הָעֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת. חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה עֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁצָּרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת לְנָשֵׂא לַשּׁוּק בְּלֹא חֲלִיצָה:
הָלְכוּ הַצָּרוֹת. שֶׁל עֲרָיוֹת:
וְנִשְּׂאוּ. לַשּׁוּק:
וְנִמְצְאוּ. הָעֲרָיוֹת אֵילוֹנִית, וְאִגֵּלְאִי מִלְּתָא שֶׁהָיוּ קִדּוּשֵׁי הַמֵּת בְּטָעוּת, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיוּ אֵלּוּ צָרוֹתֵיהֶן וְלֹא פְּטָרוּם הָעֲרָיוֹת הָאֵלּוּ מִן הַחֲלִיצָה:
תֵּצֵא מִזֶּה. מִבַּעַל שֶׁנִּשֵּׂאת לוֹ. וּמִן הַיָּבָם:
וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ. וּבִיבָמוֹת מוֹקְמִינַן לַהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר יֵשׁ מַמְזֵר מֵחַיְבֵי לָאוִין, וְאֵינָהּ הֲלָכָה:

משנה ז

וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר. דְּקָנְמָא לָן בִּיאַת הָאַחַת פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ:

וְנִמְצֵאת זוֹ. שֶׁנִּתְיַבְּמָה אַיְלוֹנִית, וְאֵין יְבוּמָיהּ יְבוּמִין. וְנִמְצָא שֶׁלֹּא נִפְטְרָה צָרָתָהּ וְנִשֵּׂאת לַשּׁוּק בְּלֹא חֲלִיצָה:

תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה. מִבַּעַל זֶה וּמִיָּבָמָה הָרִאשׁוֹן:

משנה ח

כָּתַב סוֹפֵר גֵּט לָאִישׁ. לְגָרֵשׁ בּוֹ אִשְׁתּוֹ:

וְשׁוֹבֵר לָאִשָּׁה. שֶׁתִּמְסֹר לְבַעְלָהּ כְּשֶׁיִּפְרַע לָהּ כְּתֻבָּתָהּ:

וְטָעָה. הַסּוֹפֵר, כְּשֶׁמָּסַר לָהֶן הַשְּׁטָרוֹת:

וְנָתַן גֵּט לָאִשָּׁה וְשׁוֹבֵר לָאִישׁ. וְהֵם מָסְרוּ זֶה לָזֶה. וְהָלְכָה זוֹ וְנִשֵּׂאת כַּסְּבוּרָה שֶׁזֶּה גֵּט שֶׁמָּסַר לָהּ בַּעְלָהּ וְזֶה סָבוּר שֶׁמָּסְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ שׁוֹבֵר. וְרַמְבַּ"ם גָּרִיס וְנָתַן גֵּט לָאִישׁ וְשׁוֹבֵר לָאִשָּׁה. וּפֵרֵשׁ וְנָתַן, שֶׁחָשַׁב שֶׁנָּתַן גֵּט לָאִישׁ וְשׁוֹבֵר לָאִשָּׁה, אֲבָל הוּא לֹא עָשָׂה אֶלָּא בַּהֶפֵךְ. וְדָחוּק הוּא:

אִם לְאַלְתַּר. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִשֵּׂאת יָצָא גֵּט מִתַּחַת יַד הַבַּעַל:

אֵינוֹ גֵּט. וּצְרִיכָה גֵּט אַחֵר:

וְאִם לְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת. הֲרֵי זֶה גֵּט:

לֹא כָל הַיָּמִנּוּ. אֵין הַכֹּל כִּדְבָרָיו שֶׁל זֶה הָרִאשׁוֹן לְהַאֲמִינוֹ:

לְאַבֵּד זְכוּתוֹ שֶׁל שֵׁנִי. שֶׁנִּשְׂאָה. דְּאָמְרִינַן קְנוּנְיָא הִיא בֵּינֵיהֶם וְהֶחְלִיפוּ הַשְּׁטָרוֹת לְאַחַר שֶׁנִּשֵּׂאת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ט

וְלָנָה עִמּוֹ בְּפָנְדְּקִי. וְיֵשׁ שָׁם עֵדֵי יִחוּד וְאֵין שָׁם עֵדֵי בִיאָה. בֵּית הִלֵּל סָבְרֵי הֵן הֵן עֵדֵי יִחוּד הֵן הֵן עֵדֵי בִיאָה, וְאֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת וַהֲרֵי קִדְּשָׁהּ בַּבִּיאָה. וּבֵית שַׁמַּאי סָבְרֵי לֹא אָמְרִינַן הֵן הֵן עֵדֵי יִחוּד הֵן הֵן עֵדֵי בִיאָה עַד שֶׁיִּרְאוּהָ שֶׁנִּבְעֶלָה:

גֵּט קֶרַח. שְׁקָשָׁרָיו מְרֻבִּין מֵעֵדָיו. דְּתַקּוּן רַבָּנָן גֵּט מְקֻשָּׁר מִשּׁוּם כֹּהֲנִים קַפְּדָנִים שֶׁהָיוּ כּוֹתְבִים גֵּט פִּתְאוֹם לְנָשׁוֹתֵיהֶם וּמִתְחָרְטִים וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְהַחְזִירָן, וְתִקְּנוּ לָהֶם גֵּט מְקֻשָּׁר שֶׁאֵינוֹ נוֹחַ לִכְתֹּב מְהֵרָה, שֶׁמָּא בְּתוֹךְ כָּךְ יִתְפַּיֵּס. וְכוֹתֵב שִׁיטָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וְכוֹרְכָן עַל הֶחָלָק וְתוֹפֵר, וְעַד אֶחָד חוֹתֵם עַל הַכֶּרֶךְ מִבַּחוּץ, וְחוֹזֵר וְכוֹתֵב שְׁנֵי שִׁטִּין אוֹ יוֹתֵר מִבִּפְנִים וְכוֹרְכָן עַל הֶחָלָק וְחוֹתֵם עַד שְׁנֵי עַל הַכֶּרֶךְ מִבַּחוּץ, וְכֵן עַד שִׁלִּישִׁי. וְאִם יֵשׁ קֶשֶׁר כָּרוּךְ וְאֵין עַד חָתוּם מֵאֲחוֹרָיו, זֶהוּ קֶרַח וּפָסוּל, דְּמִסְתָּמָא לְמֵנִין קְשָׁרָיו הָיוּ עֵדָיו מִתְּחִלָּה, וְחִישִׁינַן דִּלְמָא הַבַּעַל אָמַר לְהוּ כֻּלְּכֶם חֲתֹמוּ, וַהֲרֵי אֶחָד שֶׁלֹּא חָתַם. וְאִם נִשֵּׂאת אִשָּׁה בְּגֵט זֶה, תֵּצֵא

מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ. וּמַתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר כָּל הַמְּשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּגִטִּין הַוָּלָד מַמְזֵר. וְאֵינָהּ הֲלָכָה:

משנה י

הַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו. וַאֲפִלּוּ עֶבֶד, וַאֲפִלּוּ פָּסוּל לְעֵדוּת מֻחֲמֶת עֲבֵרָה:

אֲלָא קָרוֹב שֶׁהוּא רָאוּי לְהָעִיד בְּעֵדוּת אַחֶרֶת. שֶׁאֵין עָלָיו פָּסוּל עֵדוּת אֶלָּא קְרָבָה. אֲבָל עֶבֶד אוֹ גֵּזֶלֶן לֹא. עֶבֶד דִּלְמָא אָתֵי לְאַסּוֹקֵי לְיוֹחֲסִין. וְגַזְלָן דִּלְמָא אָתוּ לְמֵימַר עַבַד תְּשׁוּבָה. אֲבָל קָרוֹב, כֵּיוָן עָלְמָא יַדְעֵי לֵיהּ דְּקָרוֹב הוּא. וַהֲלָכָה כְּבֶן נַנָּס שֶׁהַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין חוֹתֵם עָלָיו אֶלָּא עַד אֶחָד פָּסוּל בַּלְּבַד, וְהַשְׁאָר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם כְּשֵׁרִים:

פרק ט

משנה א

הַמְגָרֵשׁ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר. טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דִּכְתִיב (ויקרא כא) וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ, אֲפִלּוּ לֹא נִתְגָּרְשָׁה אֶלָּא מֵאִישָׁהּ, דְּאָמַר לָהּ הֲרֵי אַתְּ מְגֹרֶשֶׁת מִמֶּנִּי וְאִי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם, פְּסוּלָה לַכְּהֻנָּה. אַלְמָא גֵּט הוּא, וְהָכָא דְּשַׁרְיֵהּ לְכָל אָדָם חוּץ מִזֶּה, מֻתֶּרֶת לָאֲחֵרִים:

וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. דְּאָמְרֵי אִסּוּר כְּהֻנָּה שָׁאנֵי, שֶׁרִבָּה בָּהֶם הַכָּתוּב מִצְוֹת יְתֵרוֹת, וְאַף עַל גַּב דַּהֲוָה גֵּט לְפָסְלָהּ לִכְהֻנָּה, לֹא הָוֵי גֵּט לְהַתִּירָהּ לָאֲחֵרִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וְלֹא אָסְרֵי רַבָּנָן אֶלָּא כְּשֶׁאָמַר הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם אֶלָּא לְפִלּוֹנִי, אוֹ חוּץ מִפְּלוֹנִי. אֲבָל אִי אָמַר לָהּ הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּנָּשְׂאִי לְפִלּוֹנִי, מוֹדוּ רַבָּנָן דַּהֲוֵי גֵּט, שֶׁהֲרֵי הִתִּירָהּ לְכָל אָדָם בְּמִסְיַרַת הַגֵּט אֶלָּא שֶׁהִתְנָה עִמָּהּ שֶׁלֹּא תִּנָּשֵׂא לְאוֹתוֹ פְּלוֹנִי, וַהֲוָה כִּשְׁאָר תְּנַאי בְּעָלְמָא. וְאַסְרֵי רַבָּנָן לַמְגָרֵשׁ לוֹמַר הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּנָּשְׂאִי לְפִלּוֹנִי, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ נְשׂוֹתֵיהֶן נוֹתְנִים זֶה לָזֶה בְּמַתָּנָה. וְכָל תְּנַאי שֶׁמַּתְנֶה אָדָם בַּגֵּט קוֹדֶם כְּתִיבַת הַגֵּט, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְתַּב הַתְּנַאי בְּתוֹכוֹ, הַגֵּט פָּסוּל. אֶלָּא אַחַר שֶׁנְּתָנוֹ לְיָדָהּ מַתָּנָה מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לְהַתְנוֹת:

משנה ב

אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל. כֵּיוָן דְּקִדּוּשִׁין תּוֹפְסִים בְּחַיָּבֵי לָאוִין וּלְהַאי לֹא תִּפְסֵי מִשּׁוּם אִסּוּר אֵישׁוּת שֶׁבָּהּ, אִשְׁתַּכַּח דְּשֵׁיר בְּגִטָּא:

משנה ג

גּוּפוֹ שֶׁל גֵּט. עִקַּר כְּתַב הַגֵּט, כָּךְ יִכְתְּבוּ בּוֹ:

וְדִין דִּי יֶהֱוֵי לִיכִי מִנַּאי. שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹכִיחַ בְּתוֹכוֹ שֶׁעַל יְדֵי סֵפֶר זֶה הוּא מְגָרְשָׁהּ. וְאִי לֹא כָּתַב בֵּיהּ הָכִי, אָתוּ לְמֵימַר דִּבְדִבּוּר בְּעָלְמָא גֵּרְשָׁהּ וּשְׁטַר רְאָיָה בְּעָלְמָא. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

כְּתַב בְּכְתַב יָדוֹ וְאֵין עָלָיו עֵדִים. לְרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר עֵדֵי חֲתִימָה כָּרְתֵי, כְּתַב יָדוֹ כְּמֵאָה עֵדִים דָּמֵי. וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר עֵדֵי מְסִירָה כָּרְתֵי, הוֹאִיל וּכְתַב יָדוֹ הוּא, וְכָתַב וְנָתַן קָרִינַן בֵּיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּלֵיכָּא עֵדֵי מְסִירָה כָּשֵׁר מִדְּאוֹרַיְתָא, וַחֲכָמִים פְּסָלוּהוּ דִּלְמָא אָתֵי לְאַכְשׁוֹרֵי בִּכְתַב סוֹפֵר:

וְאֵין בּוֹ זְמַן. דִּזְמַן תַּקַּנְתָּא דְּרַבָּנָן הוּא, אִי מְשׁוּם פֵּרוֹת, אִי מְשׁוּם שֶׁמָּא יְחַפֶּה עַל בַּת אֲחוֹתוֹ, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק שֵׁנִי:

וְאֵין בּוֹ אֶלָּא עֵד אֶחָד. אִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר אַכְּתַב יָדוֹ קָאֵי, וְרִישָׁא אַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִלּוּ אֵין בּוֹ עֵד, הַוָּלֵד כָּשֵׁר, וְהָכָא אַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ עֵד אֶחָד לְכַתְּחִלָּה לֹא. וְאִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר אַכְּתַב סוֹפֵר קָאֵי, וַאֲפִלּוּ הָכִי הַוָּלֵד כָּשֵׁר, דְּסוֹפֵר הָוֶה לֵיהּ בְּמָקוֹם עֵד שֵׁנִי:

תִּקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁמָּא יָמוּתוּ עֵדֵי מְסִירָה וְיָבֹא הַבַּעַל וְיַעֲרְעֵר לוֹמַר לֹא גֵּרַשְׁתִּיהָ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר:

משנה ה

שְׁנֵי גִטִּין שָׁוִין. בִּשְׁמוֹתֵיהֶם:

הֲרֵי הַשֵּׁנִי בָּטֵל. דְּלֹא יָדְעִינַן דְּמַאן נִיהוּ:

כְּלָל. זְמַן אֶחָד לְכֻלָּן, בְּכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרַשׁ פְּלוֹנִי פְּלוֹנִית וּפְלוֹנִי פְּלוֹנִית:

טֹפֶס לְכָל אַחַת. זְמַן לְכָל אַחַת וְאַחַת, בְּכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרַשׁ פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִית, וְהִשְׁלִים הַגֵּט. וּבְכָךְ בְּשַׁבָּת גֵּרַשׁ פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִית, וְהִשְׁלִים הַגֵּט, וְכֵן כֻּלָּם. וְהָעֵדִים מִלְּמַטָּן:

משנה ו

שְׁנֵי גִטִּין שֶׁכְּתָבָן. בִּשְׁנֵי דַפִּין זֶה בְּצַד זֶה, וּשְׁנֵי עִבְרִים חֲתוּמִים מִתַּחַת הַגֵּט הָרִאשׁוֹן לְתַחַת הַשֵּׁנִי, שֵׁם הָעֵד תַּחַת הָרִאשׁוֹן וְשֵׁם אָבִיו תַּחַת הַשֵּׁנִי. וְכֵן עֵד שֵׁנִי תַּחְתָּיו, וְחָזְרוּ וְחָתְמוּ תַּחְתֵּיהֶם שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים הַדְּרִים בְּאֶרֶץ יָוָן, וְחָתְמוּ בִּכְתַב יָוָנִי, וְדֶרֶךְ הַכְּתָב יָוָנִי שֶׁהוֹלֵךְ מִן הַשְּׂמֹאל אֶל הַיָּמִין, נִמְצָא שֵׁם הָעֵד תַּחַת הַגֵּט שֵׁנִי, וְשֵׁם אָבִיו תַּחַת הָרִאשׁוֹן:

אֶת שֶׁהָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים נִקְרָאִים עִמּוֹ כָּשֵׁר. אִם הָעִבְרִים חֲתוּמִים לְמַעְלָה, שֶׁדֶּרֶךְ כְּתָב עִבְרִי שֶׁהוֹלֵךְ מִן הַיָּמִין אֶל הַשְּׂמֹאל, וְנִמְצָא שֵׁם הָעֵד תַּחַת הַגֵּט הַיָּמָנִי, וְשֵׁם אָבִיו תַּחַת הַגֵּט הַשְּׂמָאלִי, הַיָּמָנִי כָּשֵׁר. וְאִם הַיְוָנִים חֲתוּמִים לְמַעְלָה, הַשְּׂמָאלִי כָּשֵׁר. שֶׁשְּׁמוֹת הָעֵדִים תַּחַת הַשְּׂמָאלִי הֵם. וְטַעְמָא, דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא הָעֵדִים הָאַחֲרוֹנִים הָפְכוּ אֶת כְּתָבָם לְסֵדֶר שֶׁכָּתְבוּ הָעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁאִם הָעִבְרִים הָיוּ חֲתוּמִים לְמַעְלָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים מִן הַיָּמָנִי אֶל הַשְּׂמָאלִי וְחָתְמוּ עַל הַגֵּט הַיָּמָנִי, כְּשֶׁבָּאוּ שְׁנֵי הַיְוָנִים לַחְתֹּם תַּחְתֵּיהֶם הָלְכוּ גַּם הֵם מִן הַיָּמָנִי אֶל הַשְּׂמָאלִי כְּסֵדֶר כְּתִיבַת הָעִבְרִים, וְנִמְצָא שֶׁאַרְבַּעְתָּם חָתְמוּ עַל הַגֵּט הַיָּמָנִי. וְכֵן

אִם הַיְוָנִים חֲתוּמִים לְמַעְלָה, שֶׁמָּא הָפְכוּ הָעִבְרִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם סֵדֶר כְּתָב עִבְרִי, וְהָלְכוּ מִן הַשְּׂמָאלִי אֶל הַיְמָנִי וְנִמְצְאוּ אַרְבַּעְתָּם חֲתוּמִים עַל הַשְּׂמָאלִי:

הָכִי גָּרְסִינַן עַד אֶחָד עִבְרִי וְעַד אֶחָד יְוָנִי, וְעַד אֶחָד עִבְרִי וְעַד אֶחָד יְוָנִי בָּאִים מִתַּחַת זֶה לְתַחַת זֶה שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. וְטַעְמָא, דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא הָעֵד עִבְרִי הָרִאשׁוֹן חָתַם עַל הַגֵּט הַיְמָנִי הָרִאשׁוֹן כְּפִי סֵדֶר כְּתָב עִבְרִי, וְהָעֵד הַיְוָנִי הַשֵּׁנִי חָתַם עַל הַגֵּט הַשְּׂמָאלִי הַשֵּׁנִי כְּפִי סֵדֶר כְּתָב יְוָנִי שֶׁמַּתְחִילִין מִן הַשְּׂמֹאל, וְהָעֵד הַשְּׁלִישִׁי הָעִבְרִי הָפַךְ כְּתָב הָעִבְרִי וְהִתְחִיל גַּם הוּא מֵהַשְּׂמֹאל כְּמוֹ הַיְוָנִי שֶׁלְּפָנָיו, וְנִמְצָא גַּם הוּא חָתוּם עַל הַגֵּט הַשְּׂמָאלִי, וְהָעֵד הַיְוָנִי הָאַחֲרוֹן חָתוּם כְּדַרְכּוֹ מִן הַשְּׂמֹאל אֶל הַיָּמִין וְגַם הוּא חָתוּם עַל הַשְּׂמָאלִי, וְנִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה עֵדִים חֲתוּמִים עַל הַשְּׂמָאלִי, וְאֶחָד בִּלְבַד חָתוּם עַל הַיְמָנִי. אוֹ בְּהֶפֶךְ שֶׁהָעֵד הַשֵּׁנִי הַיְוָנִי הָפַךְ כְּתָבוֹ לְסֵדֶר כְּתָב עִבְרִי וְהִתְחִיל מִן הַיָּמִין אֶל הַשְּׂמֹאל כְּמוֹ שֶׁחָתַם הָעֵד עִבְרִי הָרִאשׁוֹן, וְהָעֵד עִבְרִי הַשְּׁלִישִׁי חָתַם כְּדַרְכּוֹ מִן הַיָּמִין, וְנִמְצְאוּ שְׁלָשְׁתָּן חֲתוּמִים עַל הַגֵּט הַיְמָנִי הָרִאשׁוֹן, וְהָעֵד הַיְוָנִי הָאַחֲרוֹן לְבַדּוֹ חָתַם כְּדַרְכּוֹ עַל הַגֵּט הַשְּׂמָאלִי. וּמִשּׁוּם דְּלֹא יָדְעִינַן בְּהֵי מִנַּיְהוּ חֲתִימוּ תְּלָתָא וּבְהֵי מִנַּיְהוּ לֹא חָתְמִי אֶלָּא חַד, שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין:

משנה ז

בַּדַּף הַשֵּׁנִי. שֶׁאָצְלוֹ בְּרוֹחַב הַמְּגִלָּה:

מִן הַצַּד. בַּגְּלָיוֹן שֶׁל יְמִין הַגֵּט. אוֹ בַּגְּלָיוֹן הַשְּׂמָאלִי:

אוֹ מֵאַחֲרָיו בְּגֵט פָּשׁוּט. שֶׁעֲדָיו בְּתוֹכוֹ:

הַקִּיף. חִבֵּר זֶה אֵצֶל זֶה:

שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים. שֶׁאֵין נִקְרֵאת הַחֲתִימָה לֹא עִם זֶה וְלֹא עִם זֶה:

אֶת שֶׁהָעֵדִים נִקְרִין בְּסוֹפוֹ. שֶׁגַּג חֲתִימָה כְּלַפֵּי סוֹפוֹ, וְלֹא שֶׁרִגְלֵי חֲתִימָה כְּלַפֵּי רֹאשׁוֹ, כְּשֵׁר:

משנה ח

כָּתַב סוֹפֵר וְעֵד. חָתַם סוֹפֵר וְעֵד. דַּהֲוֵי לֵהּ שְׁנֵי עֵדִים. וְאַשְׁמְעִינַן מַתְנִיתִין דְּלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא הַבַּעַל לֹא צִוָּה לַחְתֹּם לַסּוֹפֵר, אֶלָּא אָמַר לִשְׁנַיִם אִמְרוּ לַסּוֹפֵר וְיִכְתֹּב, וְלִפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדִים וְיַחְתְּמוּ, וְחָשׁוּ הָנָךְ עֵדִים לְכִסּוּפָא דְּסַפְרָא שֶׁיֹּאמַר אֵינִי בְּעֵינָיו כָּשֵׁר לְעֵדוּת, וְאַחְתְּמוּהוּ בְּלֹא רְשׁוּתוֹ דְּבַעַל. לְהָא לֹא חָיְשִׁינַן:

חֲנִיכָתוֹ. שֵׁם לְוַי שֶׁל מִשְׁפָּחָה:

מְעֻשָּׂה. בְּחֻזְקָה:

בְּיִשְׂרָאֵל כָּשֵׁר. אִם אֲנָסוּהוּ בַדִּין. כְּגוֹן כָּל הָנָךְ דִּכוֹפִין לְהוֹצִיא, אוֹ שֶׁהָיְתָה אֲסוּרָה לוֹ. וְאִם אֲנָסוּהוּ שֶׁלֹּא כַדִּין, פָּסוּל. וּפוֹסֵל מִן הַכְּהֻנָּה, מִשּׁוּם רֵיחַ גֵּט:

וּבְגוֹיִם. כַּדִּין, פָּסוּל, וּפוֹסֵל מִן הַכְּהֻנָּה. שֶׁלֹּא כַדִּין, אֲפִלּוּ רֵיחַ גֵּט אֵין בּוֹ. וּמִי שֶׁחַיָּב לִתֵּן גֵּט מִן הַדִּין וְאֵין כֹּחַ בְּדַיָּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכוֹפוֹ, חוֹבְטִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי נָכְרִים, שֶׁאוֹמְרִים עֲשֵׂה מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמֵר לְךָ, וְנוֹתֵן הַגֵּט עַל פִּי דַּיָּנֵי יִשְׂרָאֵל:

משנה ט

יָצָא שְׁמָהּ בָּעִיר מְקֻדֶּשֶׁת. פְּנוּיָה שֶׁיָּצָא עָלֶיהָ קוֹל, פְּלוֹנִית נִתְקַדְּשָׁה הַיּוֹם לְפְלוֹנִי. וְלֹא קוֹל הֲבָרָה בִּלְבַד, אֶלָּא כְּגוֹן שֶׁהָיוּ נֵרוֹת דּוֹלְקוֹת וּמִטּוֹת מֻצָּעוֹת, וּבְנֵי אָדָם נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים וְאוֹמְרִים פְּלוֹנִית נִתְקַדְּשָׁה הַיּוֹם:

מְגֹרֶשֶׁת הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. אֲרִישָׁא קָאֵי, הַאי אִתְּתָא דְּיָצָא עָלֶיהָ קוֹל מְקֻדֶּשֶׁת וְחָיְשִׁינַן לַהּ וַאֲסַרְנוּהָ לְנָשֵׂא אֶלָּא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אִם חָזַר וְיָצָא עָלֶיהָ קוֹל מְגֹרֶשֶׁת שֶׁגֵּרְשָׁהּ אוֹתוֹ פְּלוֹנִי שֶׁיָּצָא לָהּ קוֹל קִדּוּשִׁין מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת וּמֻתֶּרֶת לַכֹּל, שֶׁהֲרֵי קוֹל שֶׁחָשַׁשְׁנוּ לוֹ תְּחִלָּה שׁוֹבְרוֹ עִמּוֹ:

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא שָׁם אֲמַתְלָא. שֶׁלֹּא יְהֵא עִם הַקּוֹל שֶׁל קִדּוּשִׁין אוֹ שֶׁל גֵּרוּשִׁין אֲמַתְלָא, טַעַם שֶׁהוּא שׁוֹבֵר אֶת כֹּחַ הַקּוֹל:

משנה י

אֲפִלּוּ הִקְדִּיחָה תַּבְשִׁילוֹ. שְׁרָפָתְהוּ עַל יְדֵי הָאוּר אוֹ עַל יְדֵי מֶלַח. דְּדָרְשִׁי בֵּית הִלֵּל עֶרְוַת דָּבָר, אוֹ עֶרְוָה אוֹ דָּבָר, כְּלוֹמַר שְׁאָר דָּבָר סַרְחוֹן שֶׁאֵינוֹ עֶרְוָה:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר אֲפִלּוּ מָצָא אֲחֶרֶת נָאָה מִמֶּנָּה. וְדָרִישׁ קְרָא הָכִי, אִם לֹא תִּמְצָא חֵן שֶׁל נוֹי בְּעֵינָיו, אוֹ אִם מָצָא בָּהּ עֶרְוָה, אוֹ דָּבָר שֶׁל סִרְחוֹן, עַל כָּל אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ יָכוֹל לְגָרֵשׁ. וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל: